הישיבה הארבעים־וחמש של הכנסת השביעית

יום רביעי, י"ט אדר א' תש"ל (25 בפברואר 1970)
ירושלים, הכנסת, שעה 11.01

א. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר י. נבון:

אני מתכבד לפתוח את ישיבת הכנסת. ראשונה נשמע הודעה על המסמכים שהונחו על שולחן הכנסת.

מזכיר הכנסת ח. ליאור:

ברשות היושב־ראש, הנני מתכבד להודיע כי הונח היום על שולחן הכנסת, לקריאה שנייה ושלישית, חוק מס רכוש וקרן פיצויים (תיקון מס' 5) (תיקון), תש"ל–1970 — שחזר מוועדת הכספים.

כן הונחה החלטה בדבר אישור הוראות בצו הסדרת יבוא סחורות (הפקדות), תש"ל–1970, כפי שתוקן על־ידי צו הסדרת יבוא סחורות (הפקדות) (תיקון), תש"ל–1970.

ב. שאילתות ותשובות

היו"ר י. נבון:

נשמע עכשיו שאילתות ותשובות. אבקש את סגן שר הפנים לעלות לדוכן ולהשיב על שאילתות של חברי הכנסת.

1. נוכחותם של ילדים בני 10–14 בסרטי קולנוע שהם למבוגרים בלבד

חבר־הכנסת ש. לורנץ שאל את שר הפנים ביום ח' בשבט תש"ל (15 בינואר 1970):

בעתון "הארץ" מיום 29 באפריל 1969 מתלונן אחד הקוראים שילדים בני 10–14 נוכחים בסרטים שהם "למבוגרים בלבד".

הנני מבקש לדעת:

1. האם נכונה הידיעה הנ"ל?

2. האם ידאג כבוד השר להתקין תקנות, או אם יש צורך בדבר, להכניס תיקון בחוק, שיבטיח שלפחות נוער בגיל צעיר לא יוכל לחזות בסרטים המיועדים למבוגרים בלבד, שהם בדרך כלל על נושאים של מין, שימוש בסמים משכרים, פשעים סאדיסטיים וכדומה?

סגן שר הפנים י. גולדשמידט:

1. קשה לאשר או להכחיש את הידיעה שהופיעה בעתון "הארץ", מאחר שלא צויינו תאריך ההצגה, שם הקולנוע והמקום; אך ידוע לנו שיש מקרים של הפרת החוק על־ידי כניסתם של צעירים לסרטים מוגבלים מבחינת הגיל.

2. מבקר המדינה העיר בדין־וחשבון השנתי שלו מס' 18 שהמלצות המועצה לביקורת סרטים אינן נשמרות במלואן וראה אחד הגורמים לכך בחוסר פיקוח מספיק בבתי־הקולנוע. הפיקוח מצד משרד הפנים מוגבל כתוצאה מחוסר כוח־אדם הנובע מסייגי תקציב. במגמה לקיים פיקוח במידת האפשר ולהוכיח את ערך הפיקוח, הפעלנו שניים מעובדי המשרד בתפקידי פיקוח בשעות עבודה נוספות והגענו לתוצאות חיוביות. תוך חודשים אחדים של ביקורת נמצא מספר ניכר של בתי־קולנוע שהפרו את החוק. לכולם נשלחו התראות, וכלפי אלה שחזרו על העבירות נקטנו סנקציות בהתאם לחוק.

הקרנתם של שלושה סרטים הופסקה — ונגד קולנוע אחד חוגש משפט, ובעליו נקנס בקנס של 50 ל"י או מאסר של שבוע (התראה ראשונה). התקנות הקיימות מספיקות ונותנות את הסמכות המספקת. החסר הוא, כאמור, כוח־האדם הדרוש לשם הפעלת סמכות זו.

היו"ר י. נבון:

שאלה נוספת לחבר־הכנסת לורנץ.

שלמה לורנץ (אגודת ישראל):

האם ידאג שר הפנים לתקציב הדרוש כדי שהפיקוח בעניין כה חשוב יוכל להתבצע הלכה למעשה?

סגן שר הפנים י. גולדשמידט:

אנחנו ערים לצורך לקבל את האמצעים הכספיים הדרושים ואת אישורי התקציב כדי שנוכל לפקח על התחום הזה. ההחלטה, כמובן, תיפול במסגרת הדיון הכללי על כל צרכי התקציב של משרדנו.

2. מידת התסכון ברשויות המקומיות עקב ביטול הגבייה הנפרדת של ארנונת הרכוש העירונית

חבר־הכנסת י. גולן שאל את הפנים ביום כ' בשבט תש"ל (27 בינואר 1970):

כידוע, אוחדה הגבייה של מס רכוש כללי ומס רכוש עירוני. בעקבות יזמה זו למען הפחתת ההוצאות, רצוני לשאול את כבוד השר:

מהי מידת התסכון בעיריות במישורים שונים?

האם הוקטן המנגנון ברשויות המקומיות, ואם כן, מהי מידת הצימצומים עקב שינוי אירגוני זה?

סגן שר הפנים י. גולדשמידט:

ביטול ארנונת הרכוש העירונית, שנעשה החל משנת 1968/69, מועיל לרשויות המקומיות בכמה דרכים, שלא כולן ניתנות לאומדן מבחינה כספית, אך הן משפיעות על המצב הכספי:

1. האזרח מקבל ביחס לרכוש שבבעלותו רק חשבון מן הממשלה.

2. הרשויות המקומיות יודעות מראש בכל שנה איזה סכום יקבלו ואינן תלויות בתנודות השוק הנדל"ן והבנייה. לפי התסכם מחשבים את הסכום באחוזים מגביית מסי הממשלה בשנה שנסתיימה שנתיים לפני חלוקת הסכום. כך אין מדובר על אחוזים מאומדן ההכנסות אלא על סכום מדוייק, לכן גם אין תלות בגבייה של

אותה שנה שבה מחלקים את הסכום, ושיעור הגבייה של הממשלה ישפיע רק כעבור שנתיים. לא כן היה הדבר בארנונת הרכוש, שאפשרויות השומה והגבייה היו נחל־שות אם היה רפיון בבנייה ובעסקי נדל"ן.

3. במשך שנת הכספים מקבלת כל רשות מקומית בכל חודש את הסכום המגיע לה בהתאם להקצבה בלי כל מאמץ של גבייה.

4. לפי התשובות שניתנו לשאלון שהועבר לרשויות המקומיות בחודש ינואר 1969, ואשר מרביתן ענו עליו, מתברר כי כ־50 עובדים פרשו מהרשויות המקומיות לאחר ביטול גביית ארנונת הרכוש. כ־20 עובדים נוספים שעסקו בשומה עברו למחלקות אחרות. מן הסקר נתברר שכמעט בכל המועצות האזוריות וכן במרבית המועצות המקומיות לא היה בעבר עובד מיוחד לשומה, והתפקיד בוצע על־ידי עובדים שונים. עובדים אלו עוסקים כעת בהגברת הגבייה במסים אחרים.

3—4. מניעת חדר עבודה מסיעת גח"ל בעיריית תל־אביב־יפו

חבר־הכנסת ש. כהן שאל את שר הפנים ביום כ' בשבט תש"ל (27 בינואר 1970):

1. האם התערב משרד הפנים במחלוקת שהת־עוררה בעיריית תל־אביב סביב סירובה של הנהלת העי־ריה להקצות חדר עבודה לקבלת קהל לסיעת גח"ל בבניין העיריה?

2. אם התערב המשרד — במה התבטאה התער־בות זו?

חבר־הכנסת י. תמיר שאל את שר הפנים ביום כ"א בשבט תש"ל (28 בינואר 1970):

ראש עיריית תל־אביב מר יהושע רבינוביץ סירב להעמיד לרשות האופוזיציה בעיריית תל־אביב חדר לקבלת קהל ולטיפול בבעיות העיריה.

סיעת גח"ל בעיריית תל־אביב מונה 12 חבר, מייצגת כ־75,000 בוחר, ובצעדו של ראש העיריה יש משום התעלמות מזכותה של האופוזיציה לפעול בצורה יעילה בכתלי העיריה.

בקשר לכך אבקש להשיבני:

1. האם העובדה ידועה לשר?

2. אם כן, מה עמדת השר בנדון?

סגן שר הפנים י. גולדשמידט:

הנושא נודע לי מן העתונות והרדיו בלבד. לפי בקש־תי פנה הממונה על מחוז תל־אביב מר רזניק לעיריית תל־אביב, ואני מצטט מתשובת מזכיר העיריה: "בית העיריה הוא בית משרדים של מנגנון העיריה. אין בו חדרי סיעות ואין הוא דומה לבניין הכנסת מבחינה זאת. מעולם לא היו בבית העיריה חדרים לסיעות האופוזיציה ואין עידיה בארץ שבביתה הוקצו חדרים למטרה זו".

אני מקבל את עמדתה של עיריית תל־אביב בנדון.

היו"ר י. נבון:

שאלה נוספת לחבר־הכנסת יוסף תמיר.

יוסף תמיר (גח"ל):

יש עיריות בארץ שיש בהן חדרים לנציגי האופוזי־ציה, למשל, בחולון ובחיפה. לדעתי, המנהג רצוי ויפה. האם שר הפנים מוכן לשנות מעמדתו, לאור עובדה זו?

סגן שר הפנים י. גולדשמידט:

לא יכולתי לבדוק את טענתו של מזכיר העיריה. יש עיריות בארץ שבהן נוהגים אחרת מאשר בעיריית תל־אביב, אבל עקרונית אנחנו חושבים שהעיריה חפשית לקבוע את הנוהג שלה. גם המקרים שחבר־הכנסת תמיר מציין הם בוודאי מיעוט ואינם רוב.

היו"ר י. נבון:

שאלה נוספת לחבר־הכנסת שלום כהן.

שלום כהן (העולם הזה—כוח חדש):

האם אין אדוני סגן השר חושב שמנגנון העיריה כפוף גם לפעילותם של נציגי האופוזיציה, ועל כן מן הדין שיהיו גם לנציגי האופוזיציה תנאים שיאפשרו להם לעבוד בבית העיריה בצורה תקינה?

סגן שר הפנים י. גולדשמידט:

לפי הניסוח, אין זו שאלה כי אם קביעת השקפה על תפקיד מנגנון העיריה. השקפה זו ניתן לבדוק אותה בכנ־סת, או בוועדות הכנסת, או בכל דרך שהיא, אבל אין היא מאפשרת לי ברגע זה להשיב על העניין או לנקוט עמדה בנדון.

5. הארכת רשיון הישיבה בארץ לצעיר אמריקני החשוד על פעילות מיסיונרית

חבר־הכנסת ש. לורנץ שאל את שר הפנים ביום כ"ז בשבט תש"ל (3 בפברואר 1970):

בעתונים מיום כ' בשבט תש"ל (27 בינואר 1970) פורסם שמשרד הפנים הסכים לפשרה, לפיה הוארכה אשרת הישיבה של צעיר אמריקני, בן לאם נוצריה ונשוי לאשה נוצריה, עד מארס 1972. כפי שנמסר לי, קיימות הוכחות ברורות שהנ"ל הוא מיסיונר פעיל, ומסמכים המאשרים עובדה זו נשלחו אל כבוד השר.

אבקש את כבוד השר להשיבני:

1. האם נתקבלו המסמכים הנ"ל במשרד הפנים?

2. אם כן — מדוע הסכים כבוד השר להאריך את אשרת הכניסה של הצעיר הנ"ל?

3. האם משרד הפנים מאשר נתינת אשרות כניסה כשידוע שהמבקש הוא מיסיונר?

4. אם כן — מדוע אין כבוד השר מפעיל את הסמכות הבלעדית שבידו לאשר או לא לאשר אשרת כניסה?

סגן שר הפנים י. גולדשמידט:

1. לא נתקבלו מסמכים המוכיחים בבירור שמר גולדברג מיסיונר פעיל.

2. לפי תשובתי לשאלה 1, אין השאלה תופסת.

3. במקרים מסויימים — כן.

4. אמנם יש לשר הפנים סמכויות לאשר או לא לאשר אשרות כניסה ורשיונות ישיבה, אך בהפעילו את סמכויותיו על השר לעשות כן בהתאם לעקרונות המקו־בלים של הפעלת סמכויות מינהליות במסגרת החוק הנוגע לעניין.

היו"ר י. נבון:

שאלה נוספת לחבר־הכנסת לורנץ.

שלמה לורנץ (אגודת ישראל):

האם לאחר שנתברר שמר גולדברג הודה בעצמו

לעתונאים שהוא מיסיונר פעיל ולשם־כך בא ארצה, יבטל שר הפנים את ההסכם להארכת תוקף רשיון הישיבה?

סגן שר הפנים י. גולדשמידט:

לפי מיטב ידיעתי אין יסוד חוקי לכך ששר הפנים יבטל את ההסכם שהושג כפשרה בפני בית־הדין הגבוה לצדק, כאשר נדונה בקשתו של מר גולדברג לקבל ישיבת קבע בארץ.

6. הצגה פומבית בליל שבת באולם "היכל" בפתח־תקוה

חבר־הכנסת ד. י. לוי שאל את שר הפנים ביום כ"ז בשבט תש"ל (3 בפברואר 1970):

בליל שבת, ט"ז שבט תש"ל, התקיימה הצגה פומבית באולם קולנוע "היכל" בפתח־תקוה. במודעות פורסם כי האמרגן הוא א. דשא, המציג ערב קולנועי. הצגה זו היה בה משום חילול שבת המוני.

הכרטיסים למופע נמכרו גם בעצם ליל השבת.

אודה לכבוד השר אם ישיבני:

א. הידועות לו העובדות הנ"ל?

ב. האם העמיד כבוד השר את עיריית פתח־תקוה על העובדה שבתחומה נערך מופע בניגוד לחוקי העזר?

ג. האם פעלה עיריית פתח־תקוה למניעת מופע בלתי־חוקי זה?

ד. אם לא, מה בדעת השר לעשות כדי שהעיריה תשמור ותכבד את חוקי העזר שהיא מתקינה?

סגן שר הפנים י. גולדשמידט:

א. לא נודע לי על המופע, אלא מתוך השאילתה של חבר הכנסת הנכבד.

ב—ג. עלי לציין שמבלי שאעמיד את עיריית פתח־תקוה על העובדה, ניסה ראש העיריה, לדבריו, לשדל את מארגני המופע כי יימנעו מלקיימו מלכתחילה. ראש העיריה הודיע, כי לאחר המעשה הורה ליועץ המשפטי של העיריה להגיש כתב־אישום נגד האחראים להפרת חוק עזר לפתח־תקוה (פתיחת עסקים וסגירתם), תשכ"ד—1963.

ד. ראה תשובתי לשאלות ב—ג.

7. הארכת רשות הישיבה בארץ לסטודנט ל. גולדברג

חבר־הכנסת א. ורדיגר שאל את שר הפנים ביום כ"ח בשבט תש"ל (4 בפברואר 1970):

לסטודנט הנוצרי ל. גולדברג אושר לשהות בארץ עוד שנה וחצי בערך.

אודה לכבוד השר אם ישיבני:

1. האם ידוע למשרד הפנים שהנ"ל פעיל באירגונים מיסיונריים?

2. אם כן — האם העלו נציגי משרד הפנים נושא זה בעת משפטו?

3. אם לא — מדוע?

סגן שר הפנים י. גולדשמידט:

1. מר גולדברג נכנס ארצה לראשונה ביום 8 בנובמבר 1965. בחודש אוגוסט 1966 הגיעה לראשונה ידיעה למשרד הפנים כי מר גולדברג היה קשור בפעולה מיסיונרית הקרויה Operation Mobilization.

מתוך כתבה בעתון "לאשה" למדנו לכאורה מפי מר גולדברג כי הוא הגיע ארצה במסגרת פעולה מיסיונרית, אך הפסיק פעולתו זו.

ממאמר שפורסם בעתון "מעריב" מיום 13 בפברואר 1970 שוב למדנו כי אמנם מר גולדברג הגיע ארצה בזמנו במסגרת פעולה מיסיונרית. הוכחות על פעילות מיסיונרית בשנים האחרונות אין בידי משרדנו.

2. בג"צ 131/69 לא הגיע לכלל דיון בבית־המשפט העליון, מאחר שביומת בית־המשפט העליון הוסכם על פשרה אשר לפיה הצהיר מר גולדברג שהוא יעזוב את הארץ לא יאוחר מיום 31 במארס 1972 וכי הוא מבקש את הארכת התקופה של אשרת שיבתו עד התאריך הנ"ל, לשם סיום לימודיו באוניברסיטה.

לאור הפשרה לא נידונה העתירה כלל בבית־המשפט.

3. ראה תשובתי לשאלה 2.

היו"ר י. נבון:

שאלה נוספת לחבר־הכנסת ורדיגר.

אברהם ורדיגר (פועלי אגודת ישראל):

לאור הפירסום בעתון "מעריב" יש סתירה בין דבריו של מר גולדברג בבית־המשפט העליון לבין מה שנאמר בעתון. בבית־המשפט טען שאינו מיסיונר ולא נשלח למטרה זו לארץ ישראל, אבל לעתון "מעריב" הודיע ברורות על כך. אם כן, יש עכשיו שינוי, שינוי שמר גולדברג עצמו הוכיח. השאלה היא אם שר הפנים אינו רואה סתירה בדברים ועקב הסתירה הזאת אינו חושב לשנות את ההחלטה בקשר לפשרה?

סגן שר הפנים י. גולדשמידט:

אני מוכן לבדוק את הפרוטוקולים של העדויות והתצהירים שניתנו לבית־הדין הגבוה לצדק על־ידי מר גולדברג מזה, ואת הכתבה שהופיעה ב"מעריב" מזה, ולראות אם יש סתירה ביניהם.

8. הצד הכספי של הרחבת שיטת המחשב במרשם התושבים

חבר־הכנסת א. ורדיגר שאל את שר הפנים ביום ה' באדר א' תש"ל (11 בפברואר 1970):

דובר משרד הפנים מסר כי כל שירותי המרשם במשרד הפנים יבוצעו בקרוב על־ידי מחשבים.

אודה לכבוד השר אם ישיבני:

1. מתי יתבצע הדבר?

2. כמה יעלו ביצוע כל ההעברה של הפרטים למחשב וקניית הציוד?

3. האם נבדקה כדאיות ההשקעה?

סגן שר הפנים י. גולדשמידט:

1. גם כיום חלק גדול מעבודות המרשם נעשה באמצעות מחשבים אלקטרוניים, והמדובר הוא בהרחבת השיטה אשר לפי האומדן תתבצע תוך ארבע שנים לערך.

2—3. הביצוע הוא בתיאום עם משרד האוצר, וצוות מיוחד בודק את פרטי ביצוע השיטה המוצעת

והעלות. רק לאחר שישלים הצוות את בדיקתו אפשר יהיה לעבד תקציב מבוסס ולחשב את החסכון הכספי מזה והגדלת יעילות השירות מזה.

9. מועצה מקומית ממונה בכרמיאל

חבר־הכנסת א. שוסטק שאל את שר הפנים ביום י"ג באדר א' תש"ל (19 בפברואר 1970):

ביום 15 בינואר 1970 פורסם בעתונות כי משרד הפנים החליט לכונן מועצה מקומית ממונה בכרמיאל.

אבקש את כבוד השר להשיבני:

1. האם נכונה הידיעה?

2. אם כן, מהו קנה־המידה שנקבע לבחירת הנציגים למועצה המקומית הממונה?

סגן שר הפנים י. גולדשמידט:

1. כן.

2. תוצאות הבחירות לכנסת השביעית בכרמיאל שימשו קנה־מידה כללי לקביעת הרכבה של המועצה הממונה הראשונה בת שבעה חברים.

היו"ר י. נבון:

אני מודה לסגן שר הפנים.

חברי הכנסת, אני מצטער שאיננו יכולים, ברגע זה, להמשיך בישיבה. לראש הממשלה היה עניין דחוף ונבצר ממנה להופיע ברגע זה. אני מעריך, שבעוד 10 עד 15 דקות נוכל להמשיך את הישיבה. אני מכריז על הפסקת הישיבה ונחדש אותה בעוד 10—15 דקות.

(הישיבה הופסקה בשעה 11.17 וחודשה בשעה 11.42)

ג. הצעות לסדר־היום
דרכי פעולתה של הטלוויזיה

היו"ר י. נבון:

אני מחדש את ישיבת הכנסת. אנו עוברים לסעיף ל"ג בסדר־היום: הצעות לסדר־היום. רשות הדיבור לחברת־הכנסת רזיאל־נאור, להצעה לסדר־היום על הנושא: דרכי פעולתה של הטלוויזיה.

ברשותך, אוסיף הערה מוקדמת לכל הנואמים בנושא זה. כולם הפשיים לדבר בכל נושא הקשור לעניין, חוץ מאותו נושא אשר עדיין נתון ב"סוב־יודיצה", והוא: הפעלה או אי־הפעלה של הטלוויזיה בשבת. אבקש את הנואמים להימנע מלגעת בנושא זה.

אסתר רזיאל־נאור (גח"ל):

אדוני היושב־ראש, כנסת נכבדה. הטלוויזיה היא כלי התקשורת רב־העצמה ורב־ההשפעה, אולי יותר מכל שאר כלי התקשורת, אולי יותר מן הרדיו ומן העתונות. ומשום שיש לנו בארץ רק טלוויזיה אחת, ואין לנו תחנות אחדות, רבות ושונות, כפי שיש בארצות אחרות, הרי זה מעין מונופול שהוענק מטעם המדינה לרשות חשובה ומוסמכת, אשר מתפקידה לנהל, לתכנן, להפיק, לבצע ולהגיש את שידורי הטלוויזיה לקהל הצופים.

משום כך, הביקורת על הנעשה בנושא חשוב זה, ועל מה שלא נעשה בו, היא עניינה של הכנסת, לא רק של העתונות ושל דעת־הקהל המופשטת, אם ניתן כך להתבטא, כי אי־אפשר להגדיר מיהו דעת־הקהל ומהי דעת־הקהל, אלא זהו עניינה הישיר של הכנסת, לדעת במה אנו זנים את קהל הצופים שלנו.

בלי כל ספק אין אני מתכוונת לטלוויזיה־מטעם שתגיש את דעת הממשלה דווקא, או שתגיש אך ורק מה שעושה הממשלה. אבל אי־אפשר להתעלם מן הצורך ומן החובה לנהל שיחות ודיונים על מה שנעשה בכלי־התקשורת רב־ההשפעה, רב־העצמה והבלעדי שלנו.

משום כך, עוד לפני שבועות רבים הגשתי הצעה לדון במצב בטלוויזיה. המצב כיום הוא כזה, שמרבית התכניות המוגשות לצופה הן תכניות מיובאות, קנויות מבחוץ, ואין אני מדברת על חדשות ועל פרשנות לחד־שות. התכניות המוגשות הן ברובן סרטים, סרטי קולנוע מוגדרים ביותר, סרטי מתח שיש להם שמות משמות שונים, כגון "האיש שלא היה", "בונגזה" וכו', כל מיני שמות שאינם מעלים דבר ואינם מורידים דבר, ומה שקובע — זו מהותם. אלה הם סרטי מתח שמגדים יצרים ומכוונים את מחשבתו של הצופה בהם באפיקים מסויימים. אגיד מדוע באתי בכלל לדעיון הזה. נכנסתי לראות טלוויזיה; ישב ילד קטן מכיתה א' או ב' וקרא לאביו בקולי קולות: אבא, מהר, אתה מאחר — הוא כבר רצח אותה! "הוא כבר" — זאת אומרת, זהו תה־לין, הילד יושב מתוח וצופה לקראתו, לקראת השיא, וחבל לו שאביו לא יהיה שותף להתרגשות הזאת ויפסיד את השיא החשוב הזה.

הטלוויזיה — ממה היא מורכבת, ממה היא עשויה? יש בה חלק של אינפורמציה, ובכך בוודאי צריך להיות מיטב כוחה, להרחיב את אפקיו של האדם הצופה בה, כי האינפורמציה דרכה להתפשט בימינו מהר ולהגיע לכל מקום, וזוהי שאיפתם וזה רצונם של כל האנשים מכל המדינות לדעת כל מה שנעשה בכל מקום, וכאן באה הטלוויזיה להאיר עיניהם של הבריות. חלק אחר של הטלוויזיה הוא התרבות שהיא נושאת, ההשכלה, החינוך, המדע והאמנות שהיא מגישה.

בלי שום ספק הטלוויזיה היא מכשיר מחנך. היא יכולה לחנך לטוב; היא יכולה לחנך לרע. אם היא מגי־שה ברציפות, מדי הצגה בזו אחר זו, סרטי מתח שהם דלי־תוכן, שאינם בעלי ערך אמנותי וכל מה שיש בהם אינו אלא גירוי יצרים והתססתם — היא מוכרחה ליצור טעם כזה בקרב קהל הצופים בה. אבל אין כל ספק, שאילו היתה מגישה הצגות תיאטרון מובחרות, או מש־מיעה קונצרטים מעולים, היתה מפתחת את טעמם של בני־האדם והם היו למדים לאהוב הצגות תיאטרון ול־התעניין במוסיקה. ואילו באו לשאול אותם, אילו נערכו אותם משאלי דעת־הקהל בקרב הצופים, בוודאי היינו שומעים מהם שהם נהנים מן התכניות הללו. אבל אם זה איננו, ובנגד זה ניתנים סרטים אופייניים למה שמוגדר כסרטי מתח, הם לומדים לאהוב סרטי מתח. טעמם של הבריות מתפתח בהתאם למטעמים המוגשים להם.

אחרי הכל, המדינה לא השקיעה את כל הכספים והמאמצים והכוונות הטובות בהקמת המכשיר הזה על

מנת לספק לקהל הצופים, — כמו שמספקים לצרכנים מצרך זול, למי שזה דרוש, — סרטי קולנוע במחיר נמוך יותר מאשר בקולנוע, כשאפילו לא צריך לצאת מן הבית, כשאפשר להסתכל בטלוויזיה אפילו בלי לרחוץ את הפנים, בלי ליטול את הידיים ואף בלי להבריש את האבק מן הבגדים — וגם זה חינוך או אי־חינוך. על כן אני חושבת שהנסיון בחודשים שעברו, מאז הפעלתה של הטלוויזיה, מספיק כדי לעורר את הבעיה ולהעמידה למבחן הציבור. מה גם שבזמן האחרון אנחנו עדים גם להצגת תופעות כגון סמים, שוחד. לאחרונה היה גם דבר פיקנטי מאוד, נדמה לי שאפילו פוגע בחוק עצמו. קבוצה של נערים מכלא תל־מונד הובאו עם מחנביהם לירושלים, וביקרו כמובן ליד הכותל המערבי. ייתכן מאוד שהיו ביניהם כאלה שהירהרו אחד מעשיהם ועל מה שהביא אותם למקום שהם שוהים בו. מי יבחן לבב אנוש? אולי היו לאחדים מהם אפילו רגעי התעלות מרוממי נפש כשעמדו שם; אולי קיבלו החלטה מכרעת על תיקון דרכיהם ומעשיהם. אבל אם זה מצולם ומוגש לקהל הצופים, ואפשר לזהות את פלוני ואלמוני — נדמה לי שזוהי פגיעה חמורה מאוד. כי חוק הנוער, כשקבע שאסור לפרסם שמו של קטין — התכוון באמת לחסות נפשית שלו, למנוע פגיעה בנפשו. אמנם, הוא כבר אחרי המשפט, אמנם, הוא כבר נהפך לעובדה. אבל להראות אותו בצורה כזאת בפומבי, למאות אלפי צופים, ושכל אחד יוכל להצביע עליו בשיכון שלו או בכפר שלו או בשכונתו ולומר: הא, ראינו אותך, אתה אסיר — זהו ניצול חמור מאוד, וכמובן כאן המקום להזכיר מה שהתרחש במקרה ששלחו למקום מסויים עשרות רבות של זוגות נעליים ומלבושי חורף לילדים נזקקים באמת, והאקט הזה של רצון להשתתף בסבל הזולת ולהקל עליו עמד גם הוא ליהפך למין גיא־חזיון לקהל הצופים. אבל האנשים היו רגישים כל־כך ובעלי רגש הכרה עצמית וגאווה עצמית — שהשליכו את הנעליים ולא לקחו אותן, משום שכיוונו לעומתם את זרקורי הטלוויזיה. אני חושבת שהם נתנו שיעור חינוכי מאוד לכל העוסקים במדיום של תקשורת ציבורית, לדעת מה מותר והיכן הגבול הדק של האסור.

יש תכניות לילדים. מגישים לנו ברציפות גיבורים שצמחו לא מתוך ההווי שלנו, לא מתוך ההיסטוריה שלנו, ההיסטוריה הרחוקה או ההיסטוריה הקרובה שאין כמוה לגבורה, לערכים גדולים, אנושיים ולאומיים. מביאים לנו נער מתוך ספר. בוודאי, צריך לקרב ילדים לספרים, צריך לעודד אותם לקרוא ולחשוב. אבל מביאים לנו סרט שכל כולו אלימות. כי כאשר מציגים את הסרט על הקלברי פין — אין מציגים את הספר האנושי, הרוטט, המלא ערכים אנושיים של מארק טווין, אלא את הנער שהוא הפרוטוטיפוס של ההיפיס. כי את הטוב שבו, את האנושי שבו, שכחו, השאירו בדרך. ומה שנשאר — זה הניהיליסט, הזורק כל מוסכמות, המהלך פרא ומגדל פרא. ובמציאות שלנו דק הוא חסר כדי להשלים את דמות הגיבורים, שרשרת גיבורי הרחוב.

בין תכנית לתכנית נוצר לפעמים חלל שיש למלאו. במה ממלאים אותו? זוהי הזדמנות נהדרת לתת מחרוזת של שירים ישראליים, של מוסיקה קלה, של משהו אשר מנעים את רגעי הפנאי, את ההפסקה הקלה בין תכנית לתכנית. האם זה ניתן? — חס וחלילה. לא מה שקוראים מוסיקה קלאסית, ולא מוסיקה קלה, גם לא שירים ישראליים מקוריים — ויש לנו שירים טובים. אלא מוכר־חיים שוב לתת את הקול הרועם, המרגיז והמרעיש, כי זהו מודרניסם שכנראה הולם את טעמם של המגישים. וכך הם מכוונים את קהל הצופים, שטעמם יתאים למטעמים שמגישים להם.

אני רוצה גם לומר שהתכנית הערבית דווקא היא בעלת רמה יפה מאוד. וקל מאוד היה להוסיף תרגום בגוף הסרט, ולהצמיד לו סרט־קול, ולאפשר בו בזמן למי שאיננו שומע שפה אחת — לשמוע אותו בשפה האחרת. גם השידורים הניתנים בעברית צריכים היו להיות מוגשים בתרגום ערבי. אולי בדרך זו, דרך המלה, ייווצר גשר גם לתוכן. אבל את זה אין עושים.

אני רוצה גם להגיד לבית שחופש הדעות והבעתן הוא סימן־היכר יסודי לדמוקרטיה והוא בבחינת המפורסמות שאינם צריכים ראיה. והוא שמור לכל אדם במדינה, גם למי שהוא חבר כנסת. מראש לקבוע עמדה שלילית לגבי התופעה שבכנסת יהיה דיון על נושא זה, ולהזעיק את העתונות שתכה בענבל הגדול של כלי התקשורת שבידה כנגד אותם חברי כנסת שמעזים לבוא לקודש ולדרוש שיהיה דיון בבית בנושא זה — אני חושבת שזהו ניצול לרעה. וגם הטלוויזיה עצמה לפעמים עושה דברים כאלה שהם ניצול לרעה של הטעם האישי של מגישיה ושל ההשקפות של מגישיה. אין חולקים על כך שהפרשנות המוגשת בטלוויזיה, ברוב המקרים — והייתי אומרת אפילו בכל המקרים — איננה מאפשרת למרואיין להגיש את השקפותיו באופן חפשי כמו שהיה רוצה להגישן. היא מוגשת על־ידי שאלות מכוונות, ומרבית השאלות כוללות כבר מראש את האלמנט של הקביעה ואת האלמנט של הפגיעה. היינו: אם דעתו של הנשאל איננה תואמת את דעתו של השואל — הוא מלכתחילה כבר מוצג כשלילי, כפוגע, כפוגע בערכים חשובים, כפוגע בהומאניסם, כמת־נגד לשלום שמי יודע מתי יבוא ואיך, — רק מפני שאין הוא חושב בדיוק כמו שהיה רוצה האיש השואל אותו שאלות. אני חושבת שזהו ניצול לרעה עד למאוד. וכל הדברים האלה — הגיעה העת שהכנסת תקבע מועד ותדון בהם, בכל מכלול הבעיות הנובעות מן הטלוויזיה.

כשהתנהל הדיון המוקדם, לפני שהקימונו את הטלוויזיה החינוכית — כבר אז נשמעו הרבה דברים כאזהרה מפני מה שעלול לקרות. אני חושבת שהפירסום של אונסק"ו על הקשר שבין כמות סרטי המתח והפשיעה שהנוער רואה לבין גידול הפשיעה בקרב הנוער הוא סימפטום אפילו אצלנו, לא רק בעולם הגדול והרחב. ואנו מצווים לחשוב על כך. וכאילוסטרציה — אומר מה שאמר ילד, ושמעתי זאת בדרדיו בשיחה עם קבוצת ילדים שחזו בטלוויזיה. כששאלו אותם מה דעתם על הסרטים האלה שהם רואים — אמר ילד אחד: "מה שאני רואה, אין זה אצלי נושא לוויכוח. איננו משוחחים על זה; אנחנו עושים את זה; אנחנו מנסים את זה". אז, כמובן, מנסים מכות, מנסים סיבוב־יד, מנסים תקיפה מהגב או מהעורף, וכל מה שאפשר להגיד על נושא זה. ובסופו של דבר, אם למישהו תהיה יזמה מרחיקה לכת — מנסים שלבים נוספים.

אינני אומרת שצריך לעטוף את הילד בחומר בידוד ולגדלו בתוך צמר־גפן. מעל לראשיהם צריך לתלות שמש, שמש של מוסר, של צדק, של ערכים, יהודיים ולאומיים. ואם הטלוויזיה רוצה להיות טלוויזיה של מדינת ישראל,

אינה חייבת ליהפך לכלי חיקוי עלוב, זול וקלוקל במידה לא־קטנה של טלוויזיה גדולה, של מדינה גדולה, של מדינה שיש בה הרבה בעיות שוליות וששם חדלה היא מזמן להיות מכשיר תרבותי, אף־על־פי שהיא מכשיר טכנולוגי רב־הישגים.

על הפער בין הערך התרבותי, הלאומי, החינוכי ובין המציאות הטכנולוגית — על זה צריך לתת את הדעת, ובהקדם.

היו"ר י. נבון:

בנושא דומה — הצעה לסדר־היום לחבר־הכנסת אליעד. רשות הדיבור לחבר־הכנסת אליעד.

נסים אליעד (המפלגה הליברלית העצמאית):

אדוני היושב־ראש, כנסת נכבדה. כשנתנו הסכמתנו להפעלתה של הטלוויזיה הישראלית, ידענו שאנו מפעי־לים מכשיר אדיר־עצמה, וככל עצמה, אם לא משכילים לרתום אותה לשימוש חיובי, היא נוטה להתפרצות הרסנית.

עקבנו אחר הצעדים הראשונים של הטלוויזיה. ולא אחת — ולמרבית הצער אף לעתים קרובות — התעצבנו אל לבנו, והחלו מכרסמים בנו החששות, אשר יגורנו מפניהם ואשר באו לידי ביטוי בעת הדיונים הממושכים שקדמו להפעלת הטלוויזיה. אנו נטינו להרגיע חששות אלה, בהסבר כי לאחר הכל אין אלה אלא צעדים רא־שונים. והנה זכינו לקרוא את דבריו של מנכ"ל רשות השידור, כפי שצוטטו במוסף "הארץ" מיום 16 בינואר 1970, ושלפיהם מסתבר שהתופעות אשר חששנו מפניהן לא באו כתוצאה ממחלות־ילדות, אלא כתוצאה ממדי־ניות מוצהרת מפורשת, אשר בה מאמין מנכ"ל רשות השידור, — דהיינו, על הטלוויזיה לפנות לאלה שאינם הולכים לתיאטרון, שאינם מבקרים בקונצרטים, רחוקים ממרכזי תרבות, כלומר לדדת להמונים.

המשגה איננו במדיניות בלבד, אלא בעצם ההנחה שאכן תכניות כאלה מבקשים המוני בית ישראל. מדיניות מוצהרת זו, המקבלת ביטויה בתכניות היומיומיות בטל־וויזיה, מחייבת לדעתנו את הכנסת להעלות את נושא הטלוויזיה על סדר־יומה.

חברי כנסת נכבדים, ביום חמישי האחרון ביקרתי עם ועדת החינוך של הכנסת במגדל־העמק. כל חברי הוועדה שאבו נחת מההישגים בחינוך, מגילויי המסירות והטיפול, וההתקדמות בנושא זה.

יוסף תמיר (גח"ל):

לא רק בחינוך, בכל שטחי החיים שם.

נסים אליעד (המפלגה הליברלית העצמאית):

וכאילו מאליה פרצה האנחה: איפה הטלוויזיה? מה תפקידה? אמרה זאת גם חברת־הכנסת רזיאל־נאור. האם אנו, ובמיוחד ילדינו, חייבים לראות בסרטי אלימות, מערבונים וסרטי מתח מיובאים, פרי תרבות קלוקלת — והייתי יכול לספר גם אני איזה מאבק יש לי כדי שהילדות שלי ייילכו לישון לפני שידאו את כל הסרטים הללו — כאשר לעיניהן נעשים דברים גדולים יום יום, שעה שעה, שבכוחם להיות מקור בלתי נדלה לנושאים רווויי־השראה ובעלי משמעות חינוכית עצומה?

הנה בכנסת התקיים דיון בנושא "מיהו יהודי",

נושא ששחף את כל הציבור בהתעניינותו. הטלוויזיה, שבאה לדווח לציבור על דברי נציגיו הנבחרים, מאבדת חוש פרופורציה בין הגילויים הסנסציוניים חסרי הטעם לבין הצדדים העניניים שבאו לידי ביטוי בוויכוח נוקב ורב־השלכות זה. והיתה זו התעניינותם של כל האזרחים, וודאי זכותם, לשמוע את תמציתן של כל הגישות שבאו לידי ביטוי, גם אם הדבר יבוא על חשבון סנסציה או מערבון.

אחת ההצדקות הבסיסיות לקיומו של השידור בליל שישי היה הרצון לתת תוכן לשדרות העם הנרחבות היושבות אותו ערב בבית וזקוקות לעניין תרבותי. אמרנו: נחליף את משחק הקלפים ואת השוטטות של הדור הצעיר ברחובות בצמידות לתכניות תרבותיות שיהלמו את ליל שבת. לצערנו התאכזבנו.

כאשר דנו בטלוויזיה והועלו הדאגות פן שידוריה יישמטו מרתמת התרבות ראינו בעובדה שזוהי טלוויזיה ממלכתית ערובה ראשית המבטיחה את הכיוון הרצוי. מכאן שמוטלת על הכנסת החובה ללוות את הטלוויזיה בעצה ובביקורת, לא נגדה, אלא בעדה.

אין כל הצדקה לכך, וודאי שאין כל כוונה כזאת, כי "מורא ההצעות לסדר־היום עלול לקפח כל יזמה בעבודת אנשי הטלוויזיה", כפי שנאמר במאמר מערכת "הארץ" מיום 13 בפברואר 1970. נהפוך הוא. אנו רוצים לראות את הטלוויזיה כמכשיר הפועל במסגרת תרבותית של טעם טוב, לרבות בידור ותכניות קלות.

נקודה שנייה וחשובה לא פחות היא תכנית השידור בערבית. גם כאן יש להזכיר, כי אלה שדחפו, בין בממ־שלה ובין בכנסת, לפתיחת שידורי הטלוויזיה הכללית השתמשו בנימוק עיקרי אחד, והוא הצורך להגיע לעולם הערבי, אם לא ישירות לכל פינה ופינה, הרי לפחות באמצעות התושבים הערבים החיים עמנו כיום.

אדוני היושב־ראש, חברי כנסת נכבדים. לא אנסה בהזדמנות זו לפרוש את מלוא הירייעה של ההסברה הישראלית ברחוב הערבי בארץ ובמדינות ערב. קשה להפריז בערכה של הסברה זו, ומצער מאוד לקבוע עד כמה היא דלה. מדינות ערב, ובמיוחד מצרים, רגישות ליציבות שלטונן ופנימי. המצרים מקיימים מסע תע־מולה רב־תנופה, למעשה מאז מלחמת ששת הימים, בקרב ההמונים. הם חשים את נקודת התורפה. שלטונם קיים על יוקרה, על נצחונות — מציאותיים או מדומים. כאשר יוקרתם מוכית קשות, הם חשים בסכנה הרבה הגלומה בכך לשלטונם. את התורפה הם מוצאים בדרך אינסטינקטיבית: כל אמצעי התעמולה, ובשנה האחרונה אף מסעות הסברה או אסיפות־עם, מוקדשים כיום כדי להסביר להמונים המצריים כי מטרתה האמיתית של ישראל היא להכניע את העם המצרי הכנעה פסיכולוגית, לפורר את החזית הפנימית על־ידי תעמולתה, ולהביא להתמוטטות המדינה.

המצרים מבינים יפה שתוצאות כשלונותיהם כשל־עצמן מדברות כמאה עדים אל לב העם המצרי ומעוררות בו שאלות רבות, ובראשן: מה העבודה הזאת לכם? לשם מה כל הקרבנות האלה? למה מתהלכים 750 אלף פליטים מערי התעלה בעורי מצרים כעניים בפתח? על מה קרבנות הדמים יום יום? מדוע מבזים את שמם על־ידי גילויים של אולת־יד במערכות צבאיות? מה יהיה על המשך מפעלי הפיתוח במצרים, כאשר כל אמצעי המדינה מבוזבזים על מלחמה? ולבסוף, אך

לא פחות חשוב מכל: מה על דברי ה"ראיס", אשר אמר כי הוא כבר דפק את המסמר האחרון בארון־המתים של האימפריאליסם הלבן, כדי להביא לעיני המצרים ומתחת לאפם ובתוך חייהם את האימפריאליסם האדום?

ודאי ששאלות אלו ואחרות מציקות לאנשים בעלי תודעה פוליטית, ולא במצרים בלבד, אלא בכל מדינות ערב. מכאן איפוא יש להבין את האינטנסיביות האינס־טינקטיבית של התעמולה הערבית. וכל זה — בטרם אנו עשינו דבר כדי לפתח מערכת תעמולה נגדית, שתביא לתודעת העמים הערבים בכלל, והעם המצרי בפרט, שקיימת גם קיימת תשובה אלטרנטיבית לשאלותיהם.

לצערי אף הצעד הצנוע והמובל שיכולנו לנקוט בו, ושתיכננו לנקוט בו, ואשר היווה כאמור יסוד ראשוני להפעלת הטלוויזיה — אותו צעד של שימוש בטלוויזיה כמכשיר הסברה שיביא את האמת הישראלית לתודעת הערבים, את האמת האלטרנטיבית לדרך המלחמה וההרס — צעד זה עלתה עליו יד הכורת, ויש צורך בהתאפקות כדי לא לחטט בסיבות האמיתיות שהביאו למצב זה.

חברי כנסת נכבדים, הנה כמה מספרים מאלפים מהצעת התקציב למשרד ראש הממשלה בעניין הטל־ויזיה בערבית. אני קורא מעמודים 59—60 של הצעת התקציב למשרד ראש הממשלה: התקציב לשנת 1969/70 לחדשות בעברית היה 770 אלף לירות, בשנת 1970/71 הועלה ל־900 אלף לירות; מספר העובדים בחדשות בעברית בטלוויזיה הועלה מ־21 בשנת 1969/70 ל־22 בשנת 1970/71. בערבית: התקציב לשנת 1969/70 היה 770 אלף לירות, בשנת 1970/71 הורד ל־700 אלף לירות; מספר העובדים הורד מ־21 ב־1969/70 ל־16 ב־1970/71. התקציב לתכניות בעברית בטלוויזיה היה בשנת 1969/70 למעלה מ־2 מיליון לירות; בשנת 1970/71 הועלה ל־3 מיליון לירות ומעלה. מספר העוב־דים בתכניות בעברית היה בשנה הקודמת 17; בשנה זו הועלה ל־24. לעומת זאת בתכניות בערבית — התקציב לשנת 1969/70 היה קצת למעלה מ־2 מיליון לירות, ואילו בשנת 1970/71 הועמד על 1.4 מיליון לירות. מספר העובדים הורד מ־17 בשנת 1969/70 ל־7 בשנת 1970/71.

הייתי יכול להביא עוד כמה דוגמאות מצעדות מאוד, המראות לאן נושבת הרוח.

אומרים לנו שיש החלטה להאריך את השידור בערבית ב־30 דקות נוספות, אך אין תקציב. מדוע אין תקציב? אולי על חשבון המערבונים וה"בונגזים" למיניהם?

רצוני להפנות תשומת־לב הבית לכך שתחילה נהגו אף לשים כותרות בערבית על סרטים מיובאים. גם את זה הורידו. לדעתי יש לשקול את האפשרות להכניס כותרות בערבית גם להפקות תעודיות שיש להן חשיבות הסברתית רבה גם לערבים וגם ליהודים. חייב לבוא שילוב.

חברי כנסת נכבדים, נכון כי אנו בצעדים ראשונים, ולמעשה שמענו על מספר דיונים והחלטות שיש בהם כדי לעודד. אך נראה לי שהכנסת לא תצא ידי חובתה אם לא תעמיד לדיון את הנושא רב־ההשלכות ורב־העצמה הזה, ובמיוחד לבדוק במה אפשר וכיצד אפשר להגביר את השפעתו וכוח ההכוונה וההכרעה העניינית, הערכית, החינוכית, של הוועד המנהל, של נציגי הציבור, לגבי הביצוע המעשי היומיומי, שאינו יכול להיות רק ביצוע מינהלי, אלא גם, ובעיקר, מודרך, מכוון ומלווה, יום יום ושעה שעה, על־ידי הגות ותשומת־לב מתמדת.

אני רוצה לסיים ולומר, שאינני חושב שהבעיה של השידור היא סוב־יודיצה. קיבלנו פנייה, חברי הכנסת הנכבדים, מבית־המשפט העליון בדומה לפנייה שהיתה כבר פעם. בית־המשפט העליון עושה מאמץ שלא להי־כנס להכרעות בעלות משמעות פוליטית. בית־המשפט חייב לפסוק. כאשר פונים לבית־המשפט, הוא חייב לפסוק. הוא אינו יכול שלא לפסוק. הוא אינו יכול לדחות. הוא פונה לממשלה, ומבקש שהממשלה תקבל על עצמה את ההכרעה. והיתה החלטת הממשלה בנושא זה.

היו"ר י. נבון:

חבר־הכנסת אליעד, הודעתי בתחילת הדברים, שאין להיכנס לנושא זה. אם אתה חולק על קביעה זו, תפנה אחרי הישיבה לוועדה המוסמכת לכך. אבקש להפסיק דבריך בנושא זה. נאמת נאום לא רע. אתה יכול להפסיק.

נסים אליעד (המפלגה הליברלית העצמאית):

אני בכל זאת חוזר ואומר....

היו"ר י. נבון:

אינך יכול לחזור ולומר בעניין זה שום דבר.

שמואל תמיר (המרכז החפשי):

סגן היושב־ראש אינו רשאי לתת ציונים לנאומים.

היו"ר י. נבון:

מותר להגיד שאתה צודק?

נסים אליעד (המפלגה הליברלית העצמאית):

אדוני היושב־ראש, נראה לי שנושא זה הוא נושא חיוני, חשוב ומכריע. אנו נמצאים בצעדים הראשונים של הפעלת הטלוויזיה. אני חושב שזו חובתה וזכותה של הכנסת להבטיח שהמפרשים יכוונו בכיוון הנכון, וית־אימו לתשובה שהשיבה ראש הממשלה על אחת השאיל־תות, שתכנית מסויימת נפסלה משום חוסר הטעם שבה. אנו רוצים טלוויזיה בעלת טעם טוב.

היו"ר י. נבון:

הצעה לסדר־היום לחבר־הכנסת רפאל, באותו נושא. רשות הדיבור לחבר־הכנסת רפאל.

יצחק רפאל (מפד"ל):

אדוני היושב־ראש, כנסת נכבדה. חדל אצלנו הוויכוח על עצם הצורך בטלוויזיה. אין עוד טעם לשאול אם אמנם כדאית היתה ההשקעה של כחצי מיליארד לירות, ברובו במטבע חוץ, ואם שנים אלה דווקא הן המתאימות למעמסה בלתי־חיונית זו על המשק הלאומי. לא נבוא אפילו בטרוניה על חסידי הטלוויזיה, שגייסו בשעתו, להצדקת הדחיפות בהפעלתה, את הנימוק כי יש צורך במכשיר הסברתי בקרב הערבים בארץ ומחוצה לה. כינם מודים ראשי השירות, כי ערביי ישראל לא הפחיתו בשל הטלוויזיה הישראלית את ההאזנה לתחנות של ארצות ערב. וכאשר בא מנכ"ל רשות השידור לנמק הצעתו לקצץ בשידורים בלשון הערבית, הוא אומר: אפילו ברדין אין אנו מצליחים להגיע לארצות השכנות, ולא כל שכן בטלוויזיה. הטלוויזיה — לדעתו — היא בעיקר אמצעי בידור ולא מכשיר פוליטי לשלום או לתעמולה נגדית. אמנם היינו יכולים לטעון, כי אנו חזינו

זאת מראש ואף הזהרנו בעוד מועד; אולם אותנו לימדו כי "אין צועקין לשעבר". כיום הטלוויזיה היא עובדה קיימת, ולכן עלינו לברר לעצמנו אם אמנם מנוצל מכשיר זה בצורה הנכונה, האם הוא מופעל תוך אחריות מספקת ושיקול דעת מירבי. נבדוק נא אם הממונים על התכניות למדו במידה מספקת מנסיון אחרים ושמו לב למחקרים הרציניים ולהתראות מחנכים דגולים בעולם על היחס בין תכניות מסויימות וריבוי הפשע או ריסונו. נבחן נא עתה, בעוד מועד, בטרם ניכנס לשיגרה שקשה להשתחרר ממנה, אם פועלת רשות השידור לפי חוק רשות השידור, ברוחו ובהתאם לסעיפיו השונים. לכל אלה מתבקש דיון מפורט וממצה, שבתוצאותיו תיקבענה הנחיות ברורות ומחייבות. בדברינו היום נוכל רק לרמוז על כללים ועיקרים, אולם, חברי הכנסת, אל נא נסתפק ברמיזות, אם כי כולנו חכמים וכולנו נבונים.

חלילה לנו להתעלם מהחיוב החלקי, ובוודאי אסור לנו לשכוח שהטלוויזיה, אם כי לדעת מנהליה כבר בגרה להפעלה כל־יומית, היא בכל זאת עדיין בתקופת לימוד והרצה. חבל רק שקשה להתרשם, שגם ראשי הרשות סבורים שעליהם להתמיד בלימודם ולהאזין לבי־קורת עניינית ומקצועית. בטחוננו העצמי מפליא ממש, עד שאין הם מתחבטים כלל להחליט ולפסוק בסוגיות קשות וסבוכות, כאילו נתנסו בהן שנים רבות.

אבל הצופה שופט אחרת. הוא מוכן כמובן להצדיק שגיאות וכשלונות כמעשה ילדות, כנסיונות התחלה, ויהא נכון להבין ולסלוח אם יהיו מלווים לבטים, גישושים וחיפושי דרך לתיקונים ולשיפורים מתמידים.

בטלוויזיה אין הצופה יכול להישאר אדיש. מבשיר זה משתלט ממש על ביתו והוא קובע במידה רבה חינוך ילדיו. על האחראים לה לחיות תמיד תוך תחושת האחריות הגדולה. הם חייבים לקבוע אידיאות המנחות את כל התכניות; לא לרדת לציבור, כי אם להרים אותו לרמה מחייבת מסויימת; לא להחניף לדעת הקהל, כי אם לכוונה ולהדריכה.

הנה קובע סעיף 3 של חוק רשות השידור את תפקידי הטלוויזיה — והוא הדין של הרדיו — שיש "לחזק את הקשר עם המורשת היהודית וערכיה ולהעמיק את ידיעתה; לשקף את חייהם ונכסי תרבותם של כל שבטי העם מארצות שונות; להרחיב השכלה ולהפיץ דעת; לשקף את חיי היהודים בתפוצות הגולה; . . . לקדם את היצירה העברית והישראלית".

והנה מה קורה במציאות? — למעלה מ־50% של התכניות הן קנויות בחוץ, לרוב סרטי מתח על נושאי רצח ופשיעה. וכל אלה ללא ביקורת המועצה לביקורת סרטים והצגות, ביקורת החלה על הכל. גם התכניות הקרויות "זמן עבר" הן מיובאות — כאילו לנו אין "זמן עבר" משלנו. ומודה בהזדמנות של גילוי־לב מנהל תכניות הטלוויזיה, ש"אין אפשרות להוסיף הפקה בעניני מורשה. נבדקה — הוא אומר — אפשרות לרכוש סידרה שהפיקה הטלוויזיה ההולנדית על קהילות ישראל באירופה." כלום גם בכך אנו נזקקים לאחרים? במקום לצמצם הסרטונים המיובאים ככל האפשר, ולפתח כאן מרכז להפקת תכניות למורשת, לפולקלור, להווי יהודי, תוך ידיעה יסודית ועמוקה, לייצר סרטים מקוריים בעלי רמה, שנוכל להפיצם בעולם הכללי והיהודי — הולכים בדרך הקלה וקונים סחורה מוכנה, מכל הבא ליד; בו בזמן שיצרני הסרטים בישראל קובלים, בצדק, שיכולת הביצוע המקומית, אף זו הקיימת, אינה מנוצלת — ואין לדבר על יזמות פיתוח חדשות משלנו.

גם בתכניות המקוריות לא שפר, לצערי, חלקה של הטלוויזיה הישראלית. כבר בראשית צעדיה השתלטה עליה רוח תזזית, המכוונת טעמה לחוגים נחותים, המת־עניגים על תכניות כגון "קפה כפול", "פרצוף שכמותך", ועוד סוגי תכניות סטייה פגומות כאלה.

אף התכניות הרציניות לקויות בדרך כלל בחד־צדדיות מובהקת, במבחר מכוון של משתתפיהן; ובכך ממשיכה הטלוויזיה מסורתו של "קול ישראל" שמנהליו קבעו לעצמם את נציגי הדעות לכל מקרה, אם כי הם יוצאי־דופן מבחינה ציבורית לרוב, ובחרו פרשנים החבי־בים עליהם, והחליטו מי הם המומחים לכל דבר, כדוגמת המומחית לדיני אישות, שהלעיטה באחרונה את המאזינים בדברי בורות תפלים. סעיף 4 של חוק שירות השידור אמנם קובע, ש"הרשות תבטיח כי בשידורי שירות השידור ייתן מקום לביטוי מתאים של השקפות ודעות שונות הרווחות בציבור", אולם מנהלי התכניות הם הקרואים לדעת מי המבטא נכונה דעות והשקפות אלה והם מעדי־פים במקרים רבים להציג את העניינים בראי־עקום על־ידי אנשים ציניים, הלועגים לכל ושונאים הכל. כאשר אני דוצה בכל זאת ללמד זכות, לפחות לנסות להבין, הכיצד — אני מוצא הסבר יחיד; כי ההרכב הקיים של חבר העובדים איננו יכול פשוט להבטיח את מילוי מגמות־היסוד של חוק רשות השידור. חסרים בקרבו בעלי ההכשרה הדרושה לתפקידים רבים. כשהממונה על חדר החדשות מסרב, למשל, לשדר ידיעה על פטירתו של אחד מגדולי המחנכים בדור — של ראש ישיבת מיר — אין הוא עושה זאת תוך רצון רע. הוא פשוט איננו יודע מי הוא האיש וכי אלפי תלמידיו שתו בצמא דבריו. וזוהי דוגמה אחת, קטנה, ממאות רבות וגדולות.

הזכות הבולטת של הטלוויזיה היא לעת־עתה רוח התחדות, שהכניסה בקרב מנהלי "קול ישראל", שדירבנה אותם להנהיג ולפתח שתי תכניות טובות ומשתכללות: "היום הזה" ו"בחצי היום". אולי ניוושע לפחות מ"קנאת הסופרים".

במסגרת הטלוויזיה מופעלות תכניות טובות, והן התכניות הלימודיות לבתי־הספר, וזה בזכות היזמה של קרן רוטשילד. אולי זוהי דוגמה טובה לתועלת שבעידוד היזמה הפרטית גם בתחום זה.

מטעמים מובנים לא אגע הפעם בשאלת השידורים בשבת — ועוד תהא לי הזדמנות לדון בה בוויכוח שיקויים. אני שומע מפי ידידים, ששומרי השבת אינם מפסידים בדרך כלל כשאינם פותחים המקלטים בשבת. אולם אם נקנתה כבר תכנית טובה, ה"הגדה לבית פורסייט", משום מה תשודר בליל שבת דווקא — האם זהו ענוש לדתיים?

הטלוויזיה וכן הרדיו הם מכשירים ממלכתיים; אין אלה מכשירים פרטיים של מאן דהוא. זה מחייב. אני בעד חופש היצירה הספרותית והאמנותית, אולם אני נגד הפקרות. בדיון הראשון בוועדת הכנסת על הפעלת הטלוויזיה בכנסת דרך קבע הבעתי דעה חיובית; אולם הנסיון המועט עד היום מוכיח, שתידרשנה הנחיות ברורות, מטעם ועדה ציבורית, בדבר צורת הפעלתה ותכנה.

חברי הכנסת, הנסיון מוכיח שהחופש והסמכויות,

שהוענקו בחוק להנהלת השירות, טעונות בדיקה מחוד־שת. נדרשות ביקורת פרלמנטרית ואחריות פרלמנטרית על מכשירים אלה, שהם גורמים רבי־עצמה בחינוך הדור ובעיצוב דמותו התרבותית — ועל כל אלה אני מציע לקיים דיון מיוחד בכנסת.

היו"ר י. נבון:

הצעה לסדר־היום באותו נושא לחבר־הכנסת אנקוריון. רשות הדיבור לחבר־הכנסת אנקוריון.

ארי אנקוריון (המערך, עבודה — מפ"ם):

אדוני היושב־ראש, כנסת נכבדה. כאשר התפרסמה הידיעה, לפני עשרה ימים, שעניין הטלוויזיה הכללית עומד להיות מועלה על סדר־היום של הכנסת, כתב עתון יומי אחד, הרואה עצמו "בלתי־תלוי" ושיא החכמה הפובליציסטית, במאמרו הראשי כדברים האלה: "בחקקה את חוק רשות השידור הפקידה הכנסת את האחריות להפקות בטלוויזיה בידי גורמים מוסמכים. אם אין פירות עבודתם משביעים רצון מבחינת הרמה המקצועית, רצוי אולי להחליפם. אבל לא הכנסת צריכה לעסוק בזה." וסיים אותו עתון: "הפעילות הביקורתית נגד הטלוויזיה במישור הפרלמנטרי אינה גורם מעודד."

אפשר איפוא לשאול ברוח הדברים האלה: מה העבודה הזאת לכם, כלומר לנו? אבל האם יש שמץ של אמת בהצגה הפשטנית הזאת של העניין?

הטלוויזיה הכללית פועלת עכשיו בארץ זה כשנה ומחצה. זה למעלה מארבעה חודשים שהופעלה ערב־ערב, שבעה ימים בשבוע. בולמוס הרכישה של מקלטי הטלוויזיה עובר מבית לבית והגיע לממדים פנטסטיים. רק אתמול הודיעה ראש הממשלה בכנסת, בתשובה לשאילתה, כי נרכשו עד סוף שנת 1969 לא פחות מ־270,000 מקלטים.

אם נחשב את מחיר המקלט בממוצע ל־1,500 ל"י, הרי שאזרחי ישראל הוציאו כבר עד עכשיו לרכישת מכשיר־הפלא הזה יותר מ־400 מיליון לירות. בקצב זה של רכישה לא רחוק היום שהשקעה זו תגיע לחצי־מיליארד לירות. אפילו האגרה השנתית בלבד תכניס בשנת 1970 לפי המשוער 21 מיליון לירות.

במשך שנים היה אצלנו ויכוח ציבורי: כן טלוויזיה — לא טלוויזיה, והנה הכנסנו אותה והיא כבשה את המדינה בסערה.

להשקעה העצומה שמניתי לעיל יש כמובן להוסיף את ההשקעה הישירה הגדולה של המדינה בהקמת המשדרים, האולפנים, המנגנון המסועף.

לאור המספרים הללו בלבד — האין זה מזכותה וגם מחובתה של הכנסת לבדוק מה נעשה בממלכה רחבת־השפעה זו? המדובר באמצעי — או כפי שנהוג לומר, במדיום — של תקשורת המונית בעל כוח עצום. הפתגם אומר "אינה דומה שמיעה לראייה" — וכאן השמיעה והראייה הולכות ביחד והן מגיעות לביתו של כל אחד מאתנו מעל המסך הקטן.

השפעתה של הטלוויזיה מתחילה להיות מורגשת באורח החיים של בני המשפחה ובחברה בכלל. אנשים ממעטים לצאת בערבים, ובני המשפחה — לפעמים קרובות יחד עם שכנים וידידים — מתלכדים מסביב למקלט הטלוויזיה.

אין ספק שענפי תרבות ובידור לא מעטים נפגעו קשה על־ידי הטלוויזיה. בתזכיר המופנה אל חברי הכנסת מת־לונן איגוד יצרני סרטים בישראל, שהטלוויזיה גרמה לירידה של כ־30% בביקורי הקהל בסרטים ישראליים בבתי הקולנוע. גם ראש אגף התרבות בעיריית תל־אביב־יפו מאשר, שבתל־אביב מורגשת ירידה של 20%—40% בביקורים בבתי הקולנוע. התיאטרונים נפגעו קשה. "ערבי הראיונות" המפורסמים, שלפני זמן כה קצר פרחו בארץ, הצטמקו עד לבלתי־הכר. אולמי ההרצאות עומדים ריקים ושוממים.

ומה אנו מקבלים תמורת כל זה? סבורני שנכון יהיה לומר כי המטרה הרחבה והעיקרית של מכשיר זה, הנמצא בידי המדינה, צריכה להיות הספקת מידע על הנעשה בארץ ובעולם, השכלתו וחינוכו של הציבור והרחבת אפקיו. אינני מדבר על תכניות מדע והשכלה ממש בלבד. גם כאשר מחלקים את תכניות הטלוויזיה בצורה גסה לחדשות ולבידור, המטרה העליונה חייבת להישאר זו שציינתי לעיל.

כשמדברים על חדשות, הרי הכוונה לא רק להקרנת החדשות במובן הצר של המלה, אלא הכוונה גם לכל מה שקשור לחדשות, כגון יומן, התכנית הפופולרית של "מבט לחדשות", שבועון, מגזין חדשי, סרט על המתרחש בארץ או באיזה מקום שהוא בעולם; וכן ויכוח ציבורי, דוגמת הוויכוח בתכנית "בומרנג"; אנשים ועניינים בחדשות, דוגמת התכנית "מוקד".

יש ערך עצום קודם כל לשידור החי. וכי מי איננו זוכר את כניסתה הכובשת של הטלוויזיה לעולמנו כאשר הראתה את מצעד יום העצמאות שלפני שנתיים? השי־דור החי נותן לצופה את ההרגשה שהוא כאילו משתתף במאורע, ויש טעם רב בדרישה שהטלוויזיה תפעיל יותר אולפנים ניידים באירועים ציבוריים או חברתיים חשובים. כן יש ערך רב ודרישה לסרטים דוקומנטריים ולא רק מחיי יום־יום, אלא גם מעולם המדע והאמנות. דוגמה מוצלחת היא גם דוגמת שידורי הספורט, המעניינים קודם כל את הנוער, אבל לא את הנוער בלבד.

מובן שהטלוויזיה צריכה לעמוד במבחן האובייקטי־ביות, אולם האין אנו זכאים לדרוש שעורכי התכניות יקרבו כל מה שקשור ליצירה בארץ, לבניין, לפיתוח, לתרבות — ויתרחקו מהכיעור, מהדוגמה הרעה, מהשחתת תודעתו והכרתו של הציבור?

הנה למשל קיים אצלנו ויכוח על השידורים מהכנסת — האם רצוי דיווח יומי שוטף או דיווח מעת לעת, או דיווח של מאורעות ומעמדים חשובים בכנסת? הוויכוח טרם נסתיים והעניין כולו יעמוד לבירור בקרוב בוועדת הכנסת. אבל בינתיים מה עושים עורכי החדשות כאשר הם מורשים לצלם את ישיבות הכנסת? לפני שבועיים קרה מקרה מביש בכנסת, כאשר חבר כנסת אחד, לתד־המתם ולבושתם של כל חברי הכנסת, פרט לשניים, קרע מעל במת הכנסת את תעודת־הזהות שלו באופן ראוותני. המקרה עצמו זכה לגינוי מאוחד וכללי בוועדת הכנסת. לא ראיתי את שידור המקרה ב"מבט לחדשות", אולם שמעתי מפי הרבה אנשים שהיו מזועזעים מהמקרה כשראוהו על המסך הקטן. ואני שואל: למי היה זה דרוש? האם אפשר להצדיק הקרנת קטע כזה בטענה שהציבור זכאי לראות הכל, ושזוהי אובייקטיביות או נייטרליות כביכול? אני מרשה לעצמי לומר שזו דוגמה

חותכת להשחתת נפש הציבור, לחינוך לרע, להפקרות. אם חבר־הכנסת שלום כהן חושב לנכון לפאר את שער שבועונו בצילומו כאביר העומד על הבמה וקורע לעיני כל את תעודת־הזהות ומציל בזה את חופש המצפון והפרט כביכול — מעין רב־חובל העומד על גשר הפיקוד של האנייה הטובעת — זה רע למדי, אבל יבושם לו. אולם מה ההצדקה למערכת חדשות בטלוויזיה, החושבת שהיא צריכה להביא סצינה מבישה ואנטי־חינוכית זו לעיני מאות אלפים של צופים בארץ?

ומשבח אני את יושב־ראש הכנסת, שלא הירשה לצלם את הישיבה שבה הורחק חבר כנסת מהישיבה. עוד זה היה חסר לנו, שכל הארץ תראה במו עיניה כיצד חבר כנסת, שאינו נשמע להוראות היושב־ראש ולהחלטת הכנסת, נישא על זרועות הסדרנים החוצה.

אביא דוגמה אחרת: ראיתי לפני כמה שבועות ב"מבט לחדשות" דיווח של כתב הטלוויזיה על קריית־מלאכי. אינני יודע אם היו שם מקרי שוחד או לא היו בעת הבחירות למועצה המקומית. אם היו — יש משטרה בארץ, יש בתי־משפט בארץ; ייחקר הדבר, ואם יש ממש בדברים — ודאי יובא נאשם או יובאו נאשמים למשפט, ובית־המשפט יפסוק בדבר. אולם כיצד ייתכן שהטלוויזיה תרשה לעצמה להביא חומר אישום כזה, שטרם נבדק, שהעדים טרם נחקרו כדת וכדין בחקירה מוקדמת או בשבועה ובחקירת שתי־ערב בבית־משפט; כיצד ייתכן שתרשה לעצמה לפרוש חומר שעדוייתי כזה בפני מאות אלפי הצופים בשלב זה? קראתי על כך בעתון "הבלתי־תלוי", האוהב לחלק ציונים, כדברים הבאים: "אם יתברר, באמצעות הליכים משפטיים, שאמת דיברו העדים — צריך להעניק לטלוויזיה אות־הצטיינות על השירות שעשתה. אם יימצא שלא אמת דיברו העדים, צריך להצטער על שהוטעתה הטלוויזיה, ואם תיתבע לכך, יהיה עליה להודות שהוטעתה וטעתה. מה עניין לכנסת לענות בכך?"

שימו לב: העתון עצמו מבין שייתכן שאמת דיברו העדים וייתכן שלא, שהדבר טעון בירור בהליכים משפטיים; שייתכן שגם הטלוויזיה הוטעתה והיטעתה — אבל הוא כבר ממהר לחלק אותות הצטיינות ושואל בהתחסדות: מה עניין לכנסת לענות בכך?

אני קורא לכך דוגמה של השחתת נפש הציבור. וכחבר הכנסת אני טוען שאין זה מעניינה של הטלוויזיה להיות צד פעיל בכיעור הזה. אם עניין כזה יבוא לפלילים ויימצא שמישהו אמנם אשם בשוחד — יבוא האשם על עוונו, ויגיע הזמן גם לפרסם זאת ברבים. אולם כל עוד אדם בחזקת זכאי, לא תיהפך הטלוויזיה לחוקר, מאשים וכמעט שופט — ותגרום לחריצת משפט בדרך הלינץ' המשפטי במקום הליכי המשפט המקובלים.

הייתי יכול להרבות בדוגמאות של חוסר שיקול־דעת בעריכה, אבל אין הזמן לכך.

הייתי רוצה עוד להעיר שצפיתי והאזנתי לכמה ראיונות בטלוויזיה. אינני יודע באיזה "שולחן ערוך" עתונאי או שידורי כתוב, שהמראיין צריך דווקא להציק בשאלותיו למרואיין, להיות עוין וחסר דרך־ארץ ולפגוע ביחסי אנוש מקובלים? כל הכבוד לפרופ' לבונטין, המנחה בתכניות "מוקד", אבל לגבי כמה מהמראיינים הייתי שואל אם כל מי שמתראיין ב"מוקד" צריך להיות מוכן גם לעלות על המוקד?

שמעתי אתמול את תשובתה של ראש הממשלה לשאילתה בעניין הדיווח על ועידת ההסתדרות. ודאי שמבחינה פורמלית התשובה שסופקה לראש הממשלה נכונה. נכון, למשל, שמזכיר ההסתדרות דואין ב"מוקד". אולם העובדה בעינה נשארת, שמאורע ציבורי וחברתי ממדרגה ראשונה כוועידת ההסתדרות לא זכה לסיקור שוטף מספיק. ובהקשר זה מרשה אני לעצמי לומר, שלצערי מורגשת לעתים רוח עוינת, ובכל אופן לא־ידידותית, מעל המסך הקטן, לתנועת העבודה ולערכיה, והדבר מצער מאוד, באשר סוף־סוף העומדים בראש הרשות אינם רחוקים מתנועה זו.

אני נאלץ לסיים. רציתי לומר כמה מלים של שבח, אבל זה בלתי־אפשרי מחמת קוצר־הזמן. אני מצטרף לדברי כל קודמי, שדיברו על כך שצריך להתרחק מהקלקול־קל וההרסני בשטח הבידור ומהשפעה חינוכית שלילית שיכולה להיות לכמה תכניות על הנוער, ולקרב את הסרטים או התכניות שיש בהן מהמאלף, מהמחנך, שיש בהם מוסר השכל, המחנכים לאומץ לב, לעזרה הדדית, לאחרות טובה, ואין זה מושכל ראשון שתכניות כאלה צריכות להיות דווקא משעממות.

לבסוף אני רוצה להעיר על היחסים המתוחים בין רשות השידור לבין עובדי הרשות. מיותר להדגיש שהעובדים הם עמוד השידרה של השירות הציבורי הזה. קשה מאוד היה לסבול את הרעיון שאפשר להשבית שירות זה בימים שכל עצבינו מתוחים. אולם האם לא הגיע הזמן להסדיר את יחסי העבודה ברשות השידור על בסיס של יציבות ואמון הדדי, והאם לא נצדק אם נפנה גם להנהלת הרשות וגם לעובדים לעשות זאת בהקדם האפשרי?

יש מצדי הערכה מלאה לרעיון של כינון רשות שידור ציבורית עצמאית. אבל עצמאות אין פירושה ספינה ללא הגה, והכנסת רשאית לעמוד על כך, ותעמוד על כך, שמרות הציבור תהיה הפוסקת העליונה, ולא תהיה הרגשה שכל איש הישר בעינינו יעשה. במידה שמדובר על אחריות פרלמנטרית של הממשלה, מן הראוי שהממשלה תדאג לכך שלא ירוקנו מושג זה מתכנו בהתאם לחוק הקיים, ואם יהיה צורך, גם על ידי שינוי בחוק.

בסיכום: אני מתקשה לומר מה אני רוצה לבקש בדיון זה. כבעל הצעה לסדר־היום רוצה אני דיון מלא בכנסת. אבל האם העובדה ששבעה חברי כנסת מעלים הצעה בנושא דומה אינה הופכת את הדיון לדיון זוטא? אף־על־פי־כן אני מבקש לקיים בנושא זה, המעניין את הציבור כולו וגם את דוב חברי הכנסת, ויכוח מלא, ולא רק כמעט מלא.

היו"ר י. נבון:

רשות הדיבור לחבר־הכנסת אבנרי, להצעה לסדר־היום באותו נושא.

אורי אבנרי (העולם הזה—כוח חדש):

כבוד היושב ראש, כנסת נכבדה. בניגוד לכל הנואמים הקודמים, המבקשים להנהיג יתר־התערבות ויתר־כפייה בטלוויזיה, באה הצעתי לשרת את המגמה ההפוכה.

לפני שלושה שבועות אירעו בכנסת שורה של מאורעות, בעקבות נאומו של חבר־הכנסת שלום כהן, שבסיומו קרע לאות מחאה את הדף מתעודת־הזהות, שהכיל את הפריט "לאום". לא עצם המאורעות האלה

אני מעלה כאן לסדר־היום — הלוואי ויכולתי לעשות זאת — אלא את הצורה שבה השתקפו מעל מסך הטלוויזיה. אני עושה זאת כדי להציג לפני הכנסת והציבור שתי שאלות נוקבות, שיש להן משמעות חמורה ביותר לגבי המשך קיום המשטר הדמוקרטי בישראל.

שאלה ראשונה — האם הטלוויזיה היא מכשיר אובייקטיבי של מידע, המודיע לאזרח מה מתרחש, או מכשיר שלטוני בידי המפלגה, הממשלה, המשטרה, הממסד?

שאלה שנייה — האם הטלוויזיה, המהווה בישראל מכשיר מונופוליסטי שאין לו אח ורע בכוח השפעתו, רשאית לשדר השמצה על מישהו, יהיה אשר יהיה, מבלי לתת לאותו מישהו אפשרות הוגנת להשיב?

לאור שתי שאלות אלה אעלה זה בצד זה מה שאירע כאן ומה שהשתקף בטלוויזיה.

ביום ג' באותו שבוע העלתה סיעתנו הצעת אי־אמון לממשלה, על רקע כוונת הממשלה לשנות את הסטטוס קוו בשאלת "מיהו יהודי" ולהחמיר את הכפייה הדתית במדינה. הטלוויזיה צילמה ושידרה דין־וחשבון אובייקטיבי על ויכוח זה — נאום הפתיחה שלי, נאום התשובה של שר המשפטים ונאומי המתווכחים השונים, ובכללם אותו נאום של חבר־הכנסת שלום כהן וספיחיו המסעירים.

בכך אך מילאה הטלוויזיה את תפקידה במשטר דמוקרטי, והוא להראות לציבור מה עושים נבחריו, כדי שאותו ציבור, והוא בלבד, יוכל לחרוץ את דינם, לשבט או לחסד, בבחירות הבאות. כך עשה גם הרדיו, שדיווח את הכל, בכלל זה קריאתו ה"ציונית" של חבר־הכנסת זר: "חזור למצרים".

באותו יום לא היתה אפשרות להפעיל כפייה על הטלוויזיה, מכיוון שאיש לא יכול היה לדעת שהוויכוח יחרוג מן השגרה. אולם מאותו רגע התחיל מכבש הכפייה לדרוס את חופש הדיווח האובייקטיבי.

למחרת היום, ביום ד', היו צריכים להתקיים בכנסת שני מאורעות: נאומו של יושב־ראש הכנסת נגד סיעתנו, ושמיעת עירעורו של חבר־הכנסת שלום כהן על החלטת ועדת הכנסת לסלקו מחמש ישיבות של הכנסת. אולם עוד לפני פתיחת הישיבה נאסר על הטלוויזיה להיכנס לישיבה זו ולדווח עליה, והטלוויזיה נכנעה לאיסור זה ללא עירעור. עובדה זו נמסרה בכל העתונים ולא הוכחשה.

דבר זה כשלעצמו מהווה התנכלות מחפירה בחופש הדיווח של הטלוויזיה, ודי בו לבדו כדי להטיל צל כבד על מגמת השולטים בטלוויזיה. אולם תמונה זו מתקדרת עוד יותר אם נבחן את מהות האיסור לפרטיו.

עירעורו של חבר־הכנסת שלום כהן היה הליך דמוקרטי ופומבי, על־פי תקנון הכנסת. התקנון קבע לו דפוסים הוגנים: נאומו של הנאשם, המשתדל להגן על עצמו, ונאומו של יושב־ראש הוועדה, המשתדל להרשיעו. איסור הדיווח על הליך דמוקרטי הוגן זה בטלוויזיה, במי הוא בא לפגוע? — הוא בא לפגוע בנאשם המעירר על גירושו, למנוע ממנו להצדיק את עצמו באזני הציבור הרחב, וזה אחרי שבאותו בוקר פתחו עתונים מסויימים במערכה שאפשר לכנותה מסע־לינץ' נגד חבר־הכנסת שלום כהן. באותו בוקר עמד היושב־ראש להשמיע את נאום הגינוי שלו מעל כס היושב־ראש. הוא לא יכול היה לדעת כי אפריע לו בכך, כי אני עצמי לא ידעתי. ואיך יכולתי לדעת זאת, כשלא עלה כלל על דעתי שיושב־ראש הכנסת ישתמש בנאומו בביטויים ובגינויים שאין להם תקדים בכנסת זו, ובכל פרלמנט דמוקרטי אחר?

אין ספק איפוא שהטלוויזיה קיבלה פקודה ומילאה פקודה להימנע מדיווח על עירעורו של חבר־הכנסת שלום כהן, ובכך להעלים מעיני הציבור מאורע חשוב שקרה במליאת הכנסת.

מרדכי סורקיס (המערך, עבודה — מפ"ם):
מאורע היסטורי...

אורי אבנרי (העולם הזה — כוח חדש):
מאורע שאתם אירגנתם, ולא אנחנו.

אולם זוהי רק התחלת הסיפור. קרה באותו יום דבר נוסף, חמור הרבה יותר לגבי הגינות הדיווח בטלוויזיה. בבוקר פנה ראש צוות הטלוויזיה אל יושב־ראש הכנסת ואלי וקבע לשנינו בנפרד מועד לראיונות באותו יום, כדי להראות בטלוויזיה את שני צדי המטבע של הפרשה שהסעירה באותו יום את הארץ. בשעה שנקבעה לי הודיע לי ראש הצוות כי אזלו חמרי הצילום שלו — —

מרדכי סורקיס (המערך, עבודה — מפ"ם):
חבל שלא אזלו בזמן שקרע את התעודה.

אורי אבנרי (העולם הזה — כוח חדש):
— — וכי הוא נאלץ לבטל את הראיון עמי. איש בבית הזה, חבר־הכנסת סורקיס, אין לו ספק מה תהיה דמות הטלוויזיה אם אתה תשלוט בה. היא תהיה כמו הטלוויזיה הסובייטית, הבולגרית, ההונגרית, ואנחנו יודעים איך זאת נראית.

באותו ערב שידרה הטלוויזיה ראיון מפורט עם יושב־ראש הכנסת, ובו התקפות חריפות ביותר על סיעתי ועל נציגיה בכנסת. לראיון זה לא היה מענה. המוני ישראל ראו ושמעו רק צד אחד — הדברים שהאשימו אותנו כחסרי נאמנות למדינתנו, כאנשים שפלים ונתעבים. הם לא שמעו אף מלה אחת להגנתנו.

האם פלא הוא שבוצעו מעשי אלימות נגד מכוניותנו — ביניהם מעשה שאולי היה בו כדי לסכן את חייו של שלום כהן? האם פלא הוא שפסיכופתים למיניהם כתבו ליושב־ראש הכנסת מכתבי הסתה לרצח — אותם מכתבים שפורסמו והופצו לעתונות?

מרדכי ביבי (המערך, עבודה — מפ"ם):
מניין לך שדווקא פסיכופתים עשו זאת?

אורי אבנרי (העולם הזה — כוח חדש):
פסיכופת ניכר על פי סגנונו. זהו האלפבית בפסיכולוגיה.

מרדכי זר (המערך, עבודה — מפ"ם):
זהו דבר חמור מאוד. אם פסיכופת ניכר לפי הסגנון, צריך לחשוב הרבה מאוד.

אורי אבנרי (העולם הזה — כוח חדש):
הרי לא קראתי לך לחזור לאירגון. אני קצת יותר ציוני ממך.

ערכתי חקירה פרטית בטלוויזיה, ונאמר לי שיושב־ראש הכנסת אסר על הטלוויזיה לראיין אותי לא רק

בכנסת, אלא גם מחוץ לכנסת. איננו באים כאן היום לדון את היושב־ראש — אנו באים לדון את מנהלי הטלוויזיה שקיבלו הוראה כזאת וצייתו לה. הדבר פורסם ברוב העתונים, ולא הוכחש כלל.

כבוד היושב־ראש, לאור העובדות האלה נשאלת השאלה: באיזו זכות, מתוך איזו מגמה, הסכימה הטלוויזיה לגנוז מידע ציבורי, להשמיע האשמות שאין למעלה מהן בחריפותן, עד כדי הסתה ממש, מבלי להראות את הצד השני?

אולי יטען מישהו: אין בכלל צד שני. מוסדות הכנסת צדקו בכל, וחברי סיעתנו אינם אלא פושעים. אולם הנה קמו כמה מגדולי המומחים בענייני פרלמנט בארץ — חבר־הכנסת יוחנן בדר, השופט יוסף לם, מר ג'יימס יעקב רוזנטל ורבים אחרים — והוכיחו בעליל כי החלטת ועדת הכנסת לגירוש שלום כהן היתה בלתי־חוקית, שנאום הגינוי של היושב־ראש היה בלתי־חוקי, שלא לדבר על פעולות בלתי־חוקיות אחרות שיגיעו לבית־המשפט, כגון פירסום החוברת של מכתבי ההשמצה מטעם מוסדות הכנסת.

אם כן, הרי יש לפחות שני צדדים בפרשה זו. היכן הצד השני בטלוויזיה?

עניין זה כולו יש לו השלכות החורגות בהרבה מתחומה של פרשתנו, ואלה הן:

א. הטלוויזיה היא מונופוליסטית. כוח ההשפעה שלה עולה לאין שיעור על זה של הרדיו והעתונות. היא יכולה להיות מכשיר של שטיפת־מוח. כאשר משדרת הטלוויזיה התקפות חריפות על מישהו — על חברי כנסת, על עסקנים בקריית־מלאכי, על נהגי מוניות — מבלי לתת זכות אוטומטית לתשובה, הרי זוהי סכנה ציבורית ופגיעה ממאירה בזכויות־יסוד. ואני מציע לכם, חברי הכנסת, לא לחשוב על כך רק בקשר אלינו, כי זה יכול לקרות מחר לכל אחד מכם. באמריקה, למשל, הנהיגו בשעתו חוק המחייב במקרה כזה לתת "זמן שווה" לצד השני.

ב. רשות השידור היא אוטונומית, כביכול. פרשה זו מוכיחה שאין לכך שחר. היא מקבלת פקודות מגורמים שלטוניים ומפלגתיים, אשר מנוי וגמור עמם שלא לתת למכשיר חשוב זה חופש מינימלי. הנאומים ששמענו כאן היום מפי כל הנואמים באים להחמיר את המצב הזה, להגביר את הכפייה השלטונית והמפלגתית במכשיר הזה. בעוד שתכניות מסויימות ברדיו השתפרו גם ברמתן וגם בעצמאותן, ועשו את הרדיו למכשיר עתונאי רלוונטי ממדרגה ראשונה, שוקעת הטלוויזיה מאונס בביצה של קונפורמיזם ובאנאליות. הרדיו נעשה בהדרגה לכלב השמירה של הדמוקרטיה, ואני מברך אותו על כך, אך יש סכנה שהטלוויזיה תיהפך בהדרגה לחתול חביב של השלטון.

ג. הטלוויזיה אינה תובעת לעצמה, ועל אחת כמה וכמה אינה מגשימה, את חופש המידע האובייקטיבי, שהוא חיוני בכל כלי התקשורת הציבוריים, כמו עצם ההתמודדות החפשית של דעות והשקפות במשטר דמוקרטי. בלעדי חופש זה הופכת הדמוקרטיה לתפאורה חיצונית, אשר מאחוריה מתגבש שלטון חד־מפלגתי, ואף חד־אישי. חופש הדיווח בבית־הנבחרים, מרכז הדמוקרטיה, הוא בוודאי אבן־הבוחן לחירות הטלוויזיה כולה. במה שונה הטלוויזיה מן הרדיו ומן העתונות, הסוקרים כל דיון בכנסת? מה רוצים להעלים מעיני הבוחרים? מה רוצים להסתיר כאן מן העין האכזרית של המצלמה? ואם סוגרים עין זו של הטלוויזיה, מתי יסגרו את אזני הרדיו ואת פי העתונות?

כבוד היושב־ראש, מפאת חומרתה הקיצונית של פרשה זו אנו מציעים לדון בה במליאת הכנסת, במטרה להבטיח נוהלים הוגנים של סיקור ענייני הכנסת בטלוויזיה.

היו"ר י. נבון:

הצעה לסדר־היום באותו נושא לחבר־הכנסת אברהם ורדיגר. רשות הדיבור לחבר־הכנסת ורדיגר.

אברהם ורדיגר (פועלי אגודת ישראל):

אדוני היושב־ראש, כנסת נכבדה. מה ששמענו כאן היום מפי חברי הכנסת — ודווקא מחייבי הטלוויזיה — מספיק כדי לחרוץ את גורלה ולהורות להפסיקה, ולו לתקופה של מספר חודשים, עד להתארגנותה מחדש, כי מה ששמענו כאן זוהי מסכת אחת גדולה של האשמות כבדות על כל מה שנעשה בה. זוהי פרשה של מחדל מעורב בהעזה מופרזת נגד המוסכמות, וכך זה לא ייתכן.

אדוני היושב־ראש, כבר לפני כשנתיים, זמן־מה בטרם התחילו הנקודות לרצד מעל מסכי הכסף של המכשיר הנקרא טלוויזיה, בגושפנקה ממלכתית, עמדתי מעל במה זו ומסרתי תיאור משוער של המצב שייווצר לאחר ההפעלה. בצער נאלץ אני להודיעכם מעל במה זו כי דברינו נתקיימו, אף מעל למשוער.

בעשרים חודשי קיומה הרסה הטלוויזיה מוסכמות וערפה ראשים, ביזבזה מיליונים וחיסלה תקוות. לו הייתם שומעים, חברי הכנסת, את ההערכה הזאת רק מפי, ניחא. דעתי על הטלוויזיה ידועה לרבים. אבל נדמה לי, שלמסקנה דומה הגיעו רבים, וסימן לדבר — שורת ההצעות לסדר־היום שהגיעו היום לכנסת ושהנשיאות הכירה בדחיפותן.

אך האם צריך אני סיוע גדול יותר לדעה זו מאשר מפי מר חגי פינסקר, הממונה על המדיום הזה? בראיון במוסף "הארץ" קובע מר פינסקר ברורות: "לצערי הרב עלינו לסגת בחזרה לקווי הזינוק ושוב להתחיל המלאכה מבראשית".

חברי הכנסת, צדק וצודק האדם המוכן להעיד על העיסה שבישל הוא ובישלו לו קודמיו. אנו מציעים לממשלה להתכנס ולקבל החלטה להפסיק את שידורי הטלוויזיה למספר חודשים, תקופה שתוקדש ללימוד לקחים, לצבירת תכניות מתאימות, להכנת אנשים וללי־בון הנושא על כל צדדיו. כי מה שנעשה היום בטלוויזיה הישראלית הוא מחפיר, וכך לא יכול המצב להימשך.

שוחחתי לפני ימים אחדים עם אחד מעובדיה הוותיקים של הטלוויזיה. רציתי לשמוע מפיו, מהקרוב לנעשה, מה המצב. הוא השיב לי בפשטות: איש איננו יודע אצלנו מה רוצים. אין לשידורים מטרה, עורכים תכניות מהיד אל הפה. בבוקר מכינים אותן ובערב משדרים. כל אחד אחראי לכל התחומים ואיש איננו מוכן להודות בכשלון של מה שקורה.

כשהעליתי לפניו את ההצעה להפסיק את השידורים לתקופה מסויימת ולהתארגן מחדש, נתלהב ואמר: כנראה אין מנוס מכך, אחרת נשקע יותר ויותר. חברי הכנסת, כשחברת "סי.בי.אס." ומומחיה הוזמנו והמליצו לדחות את התחלת השידורים לשנה נוספת ובתקופה זו

להכין את הכלים המתאימים, זילזלו בכך וקיבלו את ההחלטה בחיפזון כזה, שאיש לא הבין משמעותו או. היום כבר יודעים שהיתה זו שגיאה פטאלית ולא תועלת הציבור עמדה לעיני המוזרזים.

אדוני היושב־ראש, לפני הפעלת הטלוויזיה ביקשו הממונים על ההכנות להפעלתה לבדוק את התכניות שבהן מעוניינים הצופים. ביצוע הסקר הוטל על המכון למחקר חברתי שימושי, בראשותו של הד"ר מיכאל גורביץ. בסיום הסקר נתברר, שהצופים רוצים תכניות תרבותיות־חינוכיות במקום הראשון, משדרי חדשות במקום השני, ורק במקום השלישי תכניות בידוריות. על מה מורה המציאות הקודרת? על גישה הפוכה לחלוטין, המעמידה בראש התכניות את התכניות הבידוריות, שכמעט כולן חסרות כל ערך של תוספת דעת או לימוד לחוזים בהן, והן הורסות כל חלקה טובה בנוער הישראלי ומחנכות אותו לרדיפה אחר עולם בלתי־מצוי.

ראשי המשטרה, שופטים, אנשי חינוך והוראה קובלים קשות על השפעתה המזיקה של הטלוויזיה הישראלית. מה עוד שאצלנו נבנים השידורים מלכתחילה כדי שיהיו מיועדים לשכבות העממיות ומטה. במקום שהטלוויזיה תשמש אותנו כמכשיר להעלאת רמת הציבור, מצהיר מנהל שירות השידור מר אלמוג על מדיניות — ואני מאמין, שהמדיניות איגה אישית שלו — של הורדת רמת השידורים כדי להשוותה לרמת הציבור הזה. בשיחה עם אנשי "הארץ", שפורסמה במוסף העתון, אמר מר אלמוג: "השידורים חייבים להיות עממיים; על הטלוויזיה שלנו לפנות לאלה שאינם הולכים לתיאטרון, אינם מבקרים בקונצרטים, ואל אלה החיים בריחוק ממרכזי תרבות. איש אינו יכול להכריח אותנו — הדגיש מר אלמוג — שנשמש תחליף לבידור מתוחכם."

חברי הכנסת, לפיכך, כנראה, מוגשות לנו התכניות הזולות, מועטות הערך, וכן תכניות קלוקלות, אנטי־חינוכיות, על חשיש, בתי־סוהר, שוחד, מין וכדומה, ולכל זה לא מספיקים ארבעה ימים בשבוע אלא שבוע שלם — ללא הפסק, חלילה — ולכן באה ההחלטה הטראגית של הפעלת הטלוויזיה בלילות שבת, המסעירה את הציבור עד היום. לא אכנס לפרטים. המבין יבין.

זה מוכיח שהכל הפקר וכל המוסיף להפקרות ולזילזול בכל — הרי זה משובח. גברתי ראש הממשלה, זהו גולם, שמי שיצר אותו לא יכול להשתלט עליו, אלא אם יבוא שינוי רדיקלי.

חברי הכנסת, הזכרתי את השידור ה"חינוכי" על מעשני החשיש בבית־הספר התיכון בתל־אביב, אשר גרם לשרשרת של נסיונות חיקוי בנוסח: אם להם מותר, גם לנו מותר. ילמדונו רבותינו, עורכי התכנית, מה רצו ללמד את הציבור בהגשת תכנית זו? וכן תכניות ה"בומרנגים" השונים והמשונים על בעיות מין, חיי משפחה ומדיניות, המוגשות בצורה של ויכוחים מסוכנים ומסכנים — אלה אומרות דרשני.

אין זה כי אם יד האנדרלמוסיה שורה בטלוויזיה, בכל. התכניות הקלוקלות, המסירות את הצעירים מדרך הישר, רבות. הרמה מידרדרת ואיש אינו יודע לאן נגיע אם נמשיך במצב זה. רוב התכניות נקנות בעולם הרחב במחיר של 200 דולר לערך ליחידה, תוך בדיקה שטחית של הסדט על־ידי איש הנשלח לשם כך לחוץ־לארץ. לא מתחשבים בטיב, אלא בכמות, ובעיקר כדי להשלים את מכסת הזמן של שבוע מלא. האם כך נבטיח רמה נאותה לשידורים?

לפני שנתיים בקירוב, ב־7 ביוני 1968, יצא השר גלילי — גורם קובע בתחום זה, בכל אופן בעבר — בהכרזה, בה אמר בין היתר: "הנטייה הכללית היא להבטיח רמה נאותה של משדרים, אפילו יוגבל בתקופה הראשונה משך השידורים, נאמר, לשעתיים ביממה. אין אנחנו רוצים להקדיש את מירב המשדרים לתכניות קנויות מחוץ־לארץ, כמו סדרטים, ובלבד כדי להשיג יחידת זמן גבוהה של שידור." אלה דברי השר גלילי בראיון לרפאל בשן ב"מעריב". האם מותר לי להבין, אדוני השר, שנכנעת? שכעת מסכים אתה שיקנו סרטים, ככל האפשר יותר, בחוץ־לארץ, והעיקר למלא את המכסה הגבוהה יותר של שידור?

חברי הכנסת, הטלוויזיה לא התקדמה בתקופת הפעלתה, ואם אין התקדמות — יש נסיגה. אין לה כוח־אדם מספיק כדי להפעילה, וחסרים טכנאים, במיאים, מפיקים, צלמים, עורכי תכניות ומגישים. הצוות הקיים בה אכול מרירות ומייצר תוצרת בוסר. בשנת 1968 רכשה הטלוויזיה מכונית אולפן עם ציוד להעברת שידורים חיים והיא עומדת כאבן שאין לה הופכין. אף־על־פי־כן לא הרתיע הדבר את שירות השידור לשוב ולרכוש לפני חודשים מספר אולפן נייד במחיר 750 אלף דולר, ואף הוא ללא כל צורך וללא הפעלה, כי הפעלתו היא בלתי־כדאית והסרטים שהוא יפיק יצאו פגומים.

הטלוויזיה גרמה לריקון בתי התרבות, האסיפות וההרצאות ממבקרים, ולריכוזם של אזרחים סביב למכשיר תוך פגיעה ביכולת הפצת התרבות על־ידי מרצים והרצאות. עקומת מכירת הספרים בחנויות ירדה בעשרות אחוזים. ילדי ישראל, במקום להתרכז בלימודים ולעיין בספר כיאה לבני עם הספר, זונחים את הכל וצופים עד לשעות המאוחרות בלילה בתכניות המזיקות לנפשותיהם ולחינוכם.

אדוני היושב־ראש, אנו מציעים לקיים דיון במליאה, ועד אז טוב תעשה הממשלה אם תפסיק את השידורים למספר חודשים. ייתכן שזה יבריא, במידת־מה, את המצב. בינתיים ילמדו מפעילי הטלוויזיה את לקח הזמן, ירבו ביגה וירחיבו אפקים ויכינו תכניות מתאימות. על ממשלת ישראל לדאוג — ומותר לנו לדרוש זאת — שהטלוויזיה הישראלית לא תהיה מדינה בתוך מדינה בלי שתורגש בה השפעתה של הממשלה. בינתיים לא הממשלה היא השלטת בטלוויזיה, אלא אלה אשר לועגים ובזים לה, וזאת עליה לדעת. רבותי, עלינו לשנות את המצב בעוד מועד.

היו"ר י. גבון:

רשות הדיבור לחבר־הכנסת שמואל תמיר, להצעה לסדר־היום באותו נושא.

שמואל תמיר (המרכז החפשי):

אדוני היושב־ראש, חברי הכנסת. בראשית דברי רוצה אני להביע את צערי שנעדר מהדיון הזה מי שהיה השר לענייני הסברה, השר גלילי. אנחנו שמחים מאוד על כל השתתפות נוספת של ראש הממשלה בדיון, בעיקר שאני מתרשם תמיד מהקשב הרציני שהיא מקשיבה לדיונים — ורבים יכלו ללמוד ממנה את הנוהל הזה שלה — אולם עם זאת, נראה לי, שארבעה חודשים לאחר כינון הממשלה, העובדה שאין עדיין שר ממונה

לעניני הסברה, ורק השבוע שמענו מפיו ברדיו, שעדיין אינו מוכן ליטול על עצמו אחריות בנסיבות הקיימות, העובדה הזאת, במצב הנוכחי של ישראל, היא חמורה מאין כמוה, כשם שחמורה העובדה שאין עדיין שר בריאות בישראל, ארבעה חודשים לאחר כינון הממשלה. ושוב, עם כל ההערכה לנוכחותה של ראש הממשלה, וההחשבה הרבה שאני מחשיב את הנושא שנדון היום, במצב הנוכחי, העובדה שראש הממשלה חייבת להיפגות לנושא שמתכוונים לייעד לו שר מיוחד, אף בה יש חומרה רבה, שגוזלים מזמנה של ראש הממשלה, ועי־סוקה לאחר־מכן, ומסיחים דעתה מהמוקדים של הבעיות החיוניות לעצם קיום המדינה.

לעצם הנושא, אדוני היושב־ראש, אנו עוסקים באחד מהמכשירים רבי־העצמה שמכירה החברה המודר־נית. שעה אחת של שידור טלוויזיוני משפיעה על דעת הקהל בישראל — וזוהי עובדה, בין שהיא מוצאת חן ובין לאו — יותר מאשר שבועות של ויכוחים בבית הנכבד הזה. טוב או רע — כך הוא. וכאשר דנים במכשיר שעצמתו רבה כל־כך, כדאי לראות אם יסודו־תיו, כפי שהונחו והוקמו, הם על תשתית המבשרת טובות לעתיד.

האמת היא שהטלוויזיה — יסודותיה, למן היום הראשון להפעלתה, מושתתים, בין היתר, על ארבעה פגמים יסודיים. הראשון — היותה ממלכתית־בלעדית. אינני בא כדגן להעלות את כל הבעיות של הטלוויזיה הממלכתית לעומת הטלוויזיה הפרטית. אבל עובדה היא שאנחנו הארץ החפשית היחידה שבה יש מונופול מוחלט לטלוויזיה אחת. בארצות־הברית — רשתות טלוויזיה; באנגליה — בצד הטלוויזיה הממלכתית יש טלוויזיה פרטית.

ראש־הממשלה ג. מאיר:
ממתי?

שמואל תמיר (המרכז החפשי):
כל הזמן. במשך כל התקופה האחרונה משדרת שם הטלוויזיה הפרטית בצד הממלכתית.

ראש־הממשלה ג. מאיר:
בתקופה האחרונה — זה נכון.

שמואל תמיר (המרכז החפשי):
אני מודה לראש הממשלה על התיקון, אבל אני חושב שזה כבר למעלה מ־15 שנים. בצרפת — אותו דבר, וכן בארצות אחרות.

במקום שיש מונופול — כזה הוא טבע האדם — באה תחושת כוח מופרזת, ואחר־כך באים שרירות הלב, ההתנשאות והתכתיב. אין תחרות — זהו הפגם היסודי המרכזי.

הפגם השני: רשות אחת פועלת בטלוויזיה וברדיו. ושוב, אם עוד היה מקום לתחרות בין הרדיו והטלוויזיה, היא מצטמקת על־ידי כך שאותם אנשים חולשים על שני המוסדות. כיום יש מצב של רצון לנהירה מסויימת מצד הכתבים הטובים — אם אפשר לומר כך — מן הרדיו לטלוויזיה. מי צריך להחליט על העתקתם ממדיום אחד לשני? — אותו אדם, מנהל רשות השידור, החולש על שניהם. כאן מתחילה שאלה של העדפה, כאשר הכל ביד אחת, ואז אין אותו מירוץ טבעי של רצון ההצטיינות, המוליד תחרות טבעית ושאיפה לדיעתון.

שכחנו — והפרוטוקולים של הבית הזה מלאים עדויות לכך — שכאשר הממשלה באה לבית הזה וביקשה לראשונה הסכמה עקרונית להפעיל טלוויזיה, היא באה ודיברה על טלוויזיה לשעת־חירום. כל כולה של ההצדקה להכניס את מדינת ישראל לעידן הטלוויזיה — צעד חיובי כשלעצמו — בתקופה שהדבר יביא להו־צאות גדולות, ראשית — ממלכתיות, בסכום של עשרות מיליוני לירות בשנה, ושנית — בהגברת הצריכה הפר־טית, הצדקה זו היתה בכך שהטלוויזיה תאפשר בשעת־חירום זו פנייה אל הציבור הערבי בישראל ומחוצה לה.

בהדרגה, בשקט, תוך תקופה של שנה, נשלח תפ־קידה המרכזי של הטלוויזיה והורד לדרגת־משנה מצט־מקת והולכת. כבר עמד על כך חבר־הכנסת אליעד, בהביאו סטטיסטיקה חד־משמעית בעניין זה. אולם עלי להתעכב על עוד נקודה אחת.

אדוני היושב־ראש, על מה מושתתים המשטרים המקיפים אותנו במלחמתם נגדנו? בין היתר על שני יסודות מרכזיים. האחד — הכזב; השני — ההסתה. משטרו של נאצר, המשטרים הגרורים — כזב והסתה, הסתה וכזב; ואל מולם יש תשובה אחת — אמת וביטוי אנושי. את אלה אין אנחנו יכולים להביא לבתים בקהיר על־ידי ה"פאנטומים" וה"סקייהוקים". את אלה אנחנו יכולים להביא לקהיר על־ידי הטלוויזיה.

שלום כהן (העולם הזה — כוח חדש):
אי־אפשר לקלוט את המשדרים במצרים.

שמואל תמיר (המרכז החפשי):
זה תלוי בעצמת השידור. אנחנו בוודאי יכולים להביא זאת לרבת־עמון, אנחנו בוודאי יכולים להביא זאת לשכם, ובוודאי ובוודאי — ללבנון. כאשר בקהיר, בגלל ה"פאנטומים" וה"סקייהוקים", מתחילים להתבדח על השליט הרודן, מה יותר חיוני מאשר לצרף לביטוי הכוח הישראלי גם את דבר האמת הישראלית והאנושית הקיימת בארץ הזאת, אל מול הרודנות שיש שם? כנגד זה שמענו מפי מנהל רשות השידור דברים מוזרים מאוד בעיני, שעיקרם סקפטיציסם על עצם המשימה הזאת ועל יכלתנו לבצעה.

חבר־הכנסת אליעד אמר שיש לנו עניין עם שלטו־נות, שלטונות אויבים, שעיקר תשומת לבם היא ליזקרה הפנימית שלהם. אבל הסטטיסטיקה שהביא חבר־הכנסת אליעד מצביעה על כך שרשות השידור מועידה לטל־ויזיה יותר ויותר כספים למשדרי פנים. האם עלינו ללמוד מזה, שגם בארץ יש מי שחושב שצריך להקציב יותר כסף להאדרת יוקרתו של השלטון הפנימי מאשר לתפקיד החיוני של הסברה כלפי חוץ?

הפגם הרביעי, אדוני היושב־ראש, הוא דיווח בלתי־מאוזן מבחינה פוליטית וחברתית פנימית. אני יודע שהדבר אינו קל. אני יודע שזה נעשה לפעמים קשה עוד יותר נוכח פרובוקציות ושערוריות, ואני גם תקווה שלא יהיה צורך לעשות סקנדלים מיוחדים כדי לזכות בסיקור טלוויזיוני. והנה, אני עוקב במשך כל הדיון הבו־קר אילו נואמים מצולמים ואילו לא; עקבתי בעניין. למשל, דיבר חבר־הכנסת ורדיגר, שהיה מהימים הרא־שונים אחד הלוחמים נגד הטלוויזיה, ומעניינת גישתו לעניין זה, בין שאני מסכים לה ובין שלא, והנה היה

לי הרושם — אני מניח שלא טעיתי — שכאשר הוא נאם היתה המצלמה שקטה.

(חבר־הכנסת מ. סורקיס קורא קריאת ביניים)

כך היה הרושם שלי. אולי טעיתי.

שלום כהן (העולם הזה—כוח חדש):
הם מחכים רק לצלם את ראש הממשלה.

שמואל תמיר (המרכז החפשי):
אגב, דווקא חבר־הכנסת אבנרי, שהתלונן על דיווח לא מאוזן, איננו מן המקופחים בדרך כלל, ויהיו הסיבות אשר יהיו — והיום במיוחד.

שמתי לב: פעמים רבות מתחיל דיון מדיני, הזרקורים — שעכשיו מאירים את הבית — מופעלים באור מלא. שר דיבר, שר אחר דיבר, דוברי הסיעות הממשלתיות דיברו. מגיע המשך הדיון, האופוזיציה קמה לשאת את דברה — האור כבה.

ישראל קרגמן (המערך, עבודה—מפ"ם):
אני מציע לצלם אותך בכל יום. אבל אטיל עליך היטל.

שמואל תמיר (המרכז החפשי):
אני מקבל, חבר־הכנסת קרגמן. ההיטל יהיה כדאי.

כשיש דיווח על הבית, על הכנסת — חשובים דבריהם של חברי הכנסת בראש וראשונה. אינני בא להפחית כהוא־זה מחשיבות מרכזית של דברי דוברי הממשלה. אבל נציגי הממשלה, הדוברים, יש להם הזדמנויות להתבטאויות ישירות: ממריאים מהארץ, חוזרים לארץ, מסיבות עתונאים מיוחדות, פגישות עם גורמים זרים. סיקור פרלמנטרי צריך להיות על חברי הכנסת, ועל האופוזיציה במידה לא פחותה מאשר על הממשלה.

בארצות שהדמוקרטיה בהן איננה זו שהייתי רוצה לראותה אצלנו, כמו דרום־אפריקה, שאין בה טלוויזיה — אני שומע שידור דיו על הלן סוסמן, היחידה נגד בית שלם, בצורה הרבה יותר מאוזנת מכפי שמסוקרים דברי האופוזיציה במדינת ישראל, ברדיו ובטלוויזיה כאחד, ובייחוד בטלוויזיה. ואינני בא ללמוד משם דמוקרטיה. אותו סגנון שהתחיל בחרם על דב־אלוף לשעבר לסקוב, ונמשך בהזדמנויות רבות ואחרות — אותו סגנון של אפליה ומידת איפה ואיפה בסיקור החיים הפוליטיים — נמשך, ביודעין ובמתכוון ובשיטתיות.

יש מלת־קסם בפי הנהלת רשות השידור כשאתה בא עליה בביקורת זו: "שיקול מקצועי". אני מוכן להרחיק לכת בשימוש המונח הזה עד לגבול מסויים. אבל כשהשיקול המקצועי מעדיף את דוברי הסיעה הממשלתית על פני חברי־הכנסת ורדיגר או לורנץ או תמיר, או יהיו מי שיהיו מן האופוזיציה — אינני מוכן לקבל ששיקול מקצועי אומר כך, אלא אני יודע שמאחורי זה יש שיקול ממשלתי, שיקול מפלגתי, פוליטי.

יצחק רפאל (מפד"ל):
לרוב זה ההיפך.

שמואל תמיר (המרכז החפשי):
אדוני היושב־ראש, הושמעו פה דברים רבים בדבר הצורך לתאר את ישראל החיובית, ולשים על כך דגש — ולבי שלם עם זה. אינני מציע להיגרף אחר התחסדות, שהטלוויזיה תיהפך לנופת־צופים. הטלוויזיה צריכה לשקף את החיים גם על פגמיהם. שוב — מתוך איזון נאות. אבל אני טוען עם זה, שבנתונים של היום יכולה הטלוויזיה להיות מקור השראה חיובי, הרבה יותר גדול מכפי שהיא היום, מבלי ליהפך למכשיר המשדר סרטים נוסח קרן־היסוד משנות השלושים, שיש בהם רק קטיף וכובע טמבל, וגזירת סרטים על־ידי השרים הפותחים מפעל ממשלתי.

למשל, אני קורא בעתונות הזרה יום־יום את הטענות על המיליטריסם של מדינת ישראל. ויש שמאל חדש ושמאל ישן בישראל, שגם הוא מנפנף בכתב־האישום הזה על מדינת ישראל. הייתי השבוע במקדה — ואני אומר זאת בסוגריים, כדוגמה קלה — בבית־החולים תל־השומר, שהוא בחלקו בית־חולים צבאי. הייתי במחלקת הרנטגן, ובתור לרנטגן עמד ערבי מאל־עריש (התעניינתי מי הוא) וחיכה לצילום. מאחוריו עמד קצין צנחנים שלנו, ממתין אף הוא לצילום. מול כל הטענות הללו על ישראל המיליטריסטית — כשראיתי את התמונה הזאת בבית־חולים המממון על ידינו, בית־חולים צבאי בימי חירום, שלפני הקצין עמד ערבי מ"השטחים הכבושים", אותו ערבי עמד לפניו בתור והוא אחריו — אמרתי בלבי: איזו דיבה אתם מוציאים על המדינה הזאת? והוספתי לעצמי: "מה טובו אהליך, יעקב".

תשובה כזאת אני רוצה לראות בטלוויזיה, שתשודר לעם בארץ, שתשודר לארצות השכנות, ושממנה יגיעו תצלומים לעולם ומלואו.

אדוני היושב־ראש, מי שהופקד על מכשיר אדיר כזה צריך להיות ניחן בתכונות הדומות לתכונותיו של שופט. מי שהופקד בידיו מכשיר אדיר והוא ממונה על רשות עצמאית — והוא צריך להישאר עצמאי ולא לקבל פקודות — צריך להיות ניחן בצניעות מסויימת, ביכולת להיות קשוב לביקורת, בתכונה של רוחב־לב ואיזון, של התרוממות מעל ללחצים. הוא צריך להיות אדם הראוי לתפקיד הנעלה הזה. ואם הצלחנו בכך, בבחירת מנהל רשות השידור ואחרים — אני משאיר לבית לשפוט.

נושא זה הוא מן הנושאים המובהקים שאין צורך להעבירם לוועדה, וחשוב שידונו בהם בגלוי, לעיני הציבור ואני מציע דיון במליאה.

היו"ר י. נבון:
נשמע דברי תשובה מפי ראש הממשלה.

ראש־הממשלה ג. מאיר:
כבוד היושב־ראש, כנסת נכבדה. על דעת הממשלה אני מודיעה שאנחנו מסכימים לדיון בכנסת. יש רק בעיה אחת, אבל זאת תהיה בעיה לכנסת עם סיכום הדיון.

למרות מה שאמרו פה חבר כנסת אחד או שניים על לחצים־מטעם וכו', דברים שאין להם שחר — ברור שאין חבר ממשלה שיכול להשיב להרבה מן הדברים, באשר אין לו כל מגע אתם, על־פי החוק וגם למעשה. נדמה לי איפוא, שמה שהיה נכון הוא, שאחרי הדיון בכנסת תיגתן אפשרות לאלה שיש להם מה להגיד בזה, שיכולים לענות על הביקורת הזאת ולהסביר וכו', זאת אומרת לחברי מינהל השידות ומנהל השידות, אלה שאינם יכולים להישמע בכנסת — תינתן להם האפשרות להביא את דבריהם בוועדה, שאליה יוכלו להיות מוזמנים. ואז,

אחרי הדיון בכנסת, ואחרי שישמעו אותם, נדמה לי שאם יהיה צורך, אם הכנסת תמצא שיש צורך באילו סיכומים — רק אז תהיה אפשרות נכונה להגיע לסיכום כלשהו.

היו"ר י. נבון:
אני מבין מדברי ראש הממשלה שהיא מציעה שכל ההצעות שהוצעו היום יובאו לדיון בכנסת.

ראש־הממשלה ג. מאיר:
שיהיה דיון בכנסת.

היו"ר י. נבון:
אני מעמיד להצבעה את ההצעה לקיים דיון על העניין במליאת הכנסת.

ה צ ב ע ה

ההצעה לקיים דיון על העניין במליאת הכנסת נתקבלה.

היו"ר י. נבון:
יתקיים דיון בכנסת, באחת הישיבות, כפי שייקבע.

רשות הדיבור לחבר־הכנסת לורנץ, להודעה על הימנעות סיעתו מהצבעה.

שלמה לורנץ (אגודת ישראל):
אדוני היושב־ראש, כנסת נכבדה. סיעתנו נמנעה מהצבעה ולא השתתפה בדיון, כי לא הצענו, ובכוונה לא הצענו, הצעה לסדר־היום; כי לדידנו מעיקרא דדינא פירכא: טלוויזיה כפי שהיא מקובלת בעולם ועם הספר הם תרתי דסתרי.

הזהרנו את הכנסת כשעלה הרעיון בעניין טלוויזיה לימודית. ניחמו אותנו ואמרו לנו: למה תתנגדו לטלוויזיה לימודית? אמרנו: לא נישאר בזה, אחרי הטלוויזיה הלימודית תבוא הטלוויזיה הכללית. ניחמו אותנו שוב: אצלנו הטלוויזיה לא תהיה כמו בכל העולם, היא תהיה ברשות ממלכתית, התכניות תהיינה מבוקרות ותעמודנה על רמה גבוהה. אמרנו: לא, יהיו בה תכניות קלוקלות כמו בכל מקום אחר, כי זוהי טלוויזיה כפי ש"עמך" בדרך כלל רוצה בה.

היום שמענו את זעקותיהם של דוברי כל הסיעות. שמענו כל אותם הדברים שהזהרנו מפניהם בזמנו.

אני מסתכן להתנבא ולהגיד שבעוד שנה — שנתיים יעלו שוב נציגי הסיעות על במת הכנסת, זה אחר זה, וישמיעו טענות פי כמה חמורות יותר משהשמיעו היום. בינתיים, אינני חושש להתנבא, תהיינה תחנות פרטיות, כפי שמציע חבר־הכנסת תמיר, כמו שקיימות בכל העולם, וההתחרות בין תחנות אלה תהיה — איזו תחנה תשדר יותר תועבה, יותר גירוי מיני, יותר מעשי אכזריות ורצח. חברי הכנסת, אין מנוס מכך. והתירוץ יהיה כמו עכשיו: אחרת יסתכלו בתכניות של הארצות השכנות, בתכניות מחוץ־לארץ, שהן גרועות עוד יותר.

חברי הכנסת, לארגומנטציה כזאת אין סוף. אפשר לטעון, חס וחלילה, בעד עישון חשיש, כי "ל.ס.ד." בוודאי יותר גרוע מכך.

לכן, מי שראה את הנולד התנגד להנהגת הטלוויזיה בישראל. ומי שיכול לפחות עכשיו, על סמך הנסיון המר, לראות את הנולד, מוכרח להגיע לידי מסקנה שהטלוויזיה איננה מכשיר חינוכי ואיננה בשביל עם הספר, העם שעליו מוטל להמשיך את תפארת העבר, בציון וירושלים.

תשאלו: איזה איסור יש על טלוויזיה? המכשיר בהחלט אינו אשם בשום דבר. תרשו לי להזכיר את הסיפור הישן על אותה אשה שהלכה לרב לשאול שאלה על ריאה, ריאה שהיתה מבעל־חיים לא טהור, מחזיר. הסתכל הרב שוב ושוב, ראה את הריאה, ראה שהיא כולה נקייה, אין בה כל סירכה, ואמר: מה לעשות, אבל בכל זאת הריאה היא של חזיר.

הטלוויזיה היא מכשיר טכני, אין בו כל מום, הוא נקי מכל סירכה. אבל מכשיר זה מנוצל למעשה בכל העולם להביא את כל התועבות שבעולם לתוך ביתך פנימה.

אורי אבנרי (העולם הזה — כוח חדש):
לא ברוסיה.

שלמה לורנץ (אגודת ישראל):
חברי הכנסת, אשליה היא לחשוב שדווקא אנו בישראל נצליח ללמד תורה, חכמה ודעת באמצעות הטלוויזיה. אם נרצה לשדר תכניות ברמה כזאת, יסובבו את הכפתור ויסתכלו בתכניות מחוץ־לארץ.

ראשי העם היהודי הצטיינו מאז ומתמיד בכך שידעו להרים את העם, ולא הסכימו ללכת בדרך הקלה, להתאים את עצמם לרצון העם כשהם תאבו תאבה. בעוד ששליטי רומא נכנעו לסיסמה "לחם ושעשועים", הצליחו מנהיגי ישראל להרים את העם, שימצא טעם ועונג בתורה וחכמה.

בטוחני שעמנו מסוגל לקבל חינוך יותר טוב מאשר תכניות הטלוויזיה. הציבור שלנו עדיין מוכן ללמוד בערבים. הנוער מסוגל לבלות שעות במועדונים בבירור סוגיות העומדות על סדר יומו של העם, אם לא נפטם אותו בתמורה קלה וזולה, בתכניות קלוקלות של הטלוויזיה.

חברי הכנסת, חבל שהנהיגו את הטלוויזיה. חבל על אותם 270 אלף מכשירים שעלו למדינה כחצי מיליון לירות, ומזה בודאי סכום גדול במטבע חוץ, זאת כשאנחנו יודעים מה מצבנו במטבע חוץ.

אנו קוראים מכאן עוד עכשיו להתאזר בגבורה, להודות על המשגה ולהסיק את המסקנה הראויה, והיא: חסל סדר טלוויזיה בישראל. אנו משוכנעים שזה הפתרון ההולם, ולכן לא השתתפנו בדיון ונמנענו מהצבעה.

היו"ר י. נבון:
הצעה לחבר־הכנסת שלום כהן.

שלום כהן (העולם הזה — כוח חדש):
אין טעם להציע את ההצעה אחרי ההצבעה.

היו"ר י. נבון:
הישיבה הבאה — ביום ב' הבא, בשעה 16.00. ישיבה זו נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 13.32.

נספחות

א. סדר־היום לישיבות מ"ג — מ"ה

א. שאילתות.

ב. חוק התקציב לשנת 1970/71, תש"ל—1970 (קריאה ראשונה) — דיון.

ג. חוק להארכת תקפן של תקנות־שעת־חירום (תשלומי חובה), תש"ל—1970 (קריאה ראשונה).

ד. חוק מילווה קליטה וחסכון חובה (הארכה), תשכ"ד—1964 (תיקון מס' 2), תש"ל—1970 (קריאה ראשונה).

ה. חוק מילווה קליטה וחסכון חובה (הארכה), תשכ"ו—1966 (תיקון), תש"ל—1970 (קריאה ראשונה).

ו. חוק בול בטחון (תיקון מס' 3), תש"ל—1970 (קריאה ראשונה).

ז. חוק בול בטחון (תיקון והארכת תקופת ההיטל) (תיקון מס' 8), תש"ל—1970 (קריאה ראשונה).

ח. החלטה בדבר אישור הוראות בצו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת) (הוראת שעה מס' 172), תש"ל—1970.

ט. החלטה בדבר אישור הוראות בצו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת) (הוראת שעה מס' 174), תש"ל—1970.

י. החלטה בדבר אישור הוראות בצו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת) (הוראת שעה מס' 182), תש"ל—1970.

יא. החלטה בדבר אישור הוראות בצו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת) (הוראת שעה מס' 183), תש"ל—1970.

יב. החלטה בדבר אישור הוראות בצו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת) (הוראת שעה מס' 185), תש"ל—1970.

יג. החלטה בדבר אישור הוראות בצו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת) (הוראת שעה מס' 187), תש"ל—1970.

יד. החלטה בדבר אישור הוראות בצו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת) (הוראת שעה מס' 188), תש"ל—1970.

טו. החלטה בדבר אישור הוראות בצו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת) (הוראת שעה מס' 190), תש"ל—1970.

טז. החלטה בדבר אישור הוראות בצו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת) (הוראת שעה מס' 191), תש"ל—1970.

יז. החלטה בדבר אישור הוראות בצווי תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת) (תיקון הוראות שעה מס' 159—161), תש"ל—1970.

יח. החלטה בדבר אישור הוראות בצו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת) (הוראת שעה מס' 181), תש"ל—1970.

יט. החלטה בדבר אישור הוראות בצו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת) (הוראת שעה מס' 159) (תיקון מס' 3), תש"ל—1970.

כ. החלטה בדבר אישור הוראות בצו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת) (הוראת שעה מס' 162) (תיקון מס' 2), תש"ל—1970.

כא. החלטה בדבר אישור הוראות בצו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת) (הוראת שעה מס' 177), תש"ל—1970.

כב. החלטה בדבר הסמכת ועדת הכספים לקבוע את משכורתו של נשיא המדינה.

כג. החלטה בדבר הסמכת ועדת הכספים לקבוע את משכורתם של שרים וסגני שרים.

כד. החלטה בדבר הסמכת ועדת הכספים לקבוע את משכורתו של הרב הראשי לישראל.

כה. החלטה בדבר הסמכת ועדת הכספים לקבוע את משכורתו של שופט.

כו. החלטה בדבר הסמכת ועדת הכספים לקבוע את משכורתו של דיין.

כז. החלטה בדבר הסמכת ועדת הכספים לקבוע את משכורתו של מבקר המדינה.

כח. החלטה בדבר הסמכת ועדת הכספים לקבוע את משכורתו של קאדי.

כט. החלטה בדבר הסמכת ועדת הכספים לקבוע את משכורתו של קאדי מד'הב.

ל. החלטה בדבר הסמכת ועדת הכספים לקבוע את משכורתו של שופט תעבורה.

לא. החלטה בדבר הסמכת ועדת הכספים לקבוע גימלאות ותשלומים אחרים לנושאי משרה ברשויות השלטון.

לב. החלטה בדבר הסמכת ועדת הכנסת לקבוע גימלאות ותשלומים אחרים לחבר הכנסת ולשאיריו.

לג. הצעות לסדר־היום.

לד. חוק רשות הנמלים (תיקון), תשכ"ט—1969 (קריאה ראשונה).

לה. חוק לתיקון פקודת העדות (מס' 8), תשכ"ט—1969 (קריאה ראשונה).

לו. בחירת נציגי הכנסת לוועדת המינויים לשופטים, בהתאם לסעיף 6 לחוק השופטים, תשי"ג—1953.

לז. בחירת נציגי הכנסת לוועדת המינויים לדיינים, בהתאם לסעיף 6(א) לחוק הדיינים, תשט"ו—1955.

לח. בחירת נציגי הכנסת לוועדת המינויים לקאדים, בהתאם לסעיף 4(א) לחוק הקאדים, תשכ"א—1961.

לט. בחירת נציגי הכנסת לוועדת המינויים לקאדי־מד'הב, בהתאם לסעיף 11 לחוק בתי הדין הדתיים הדרוזיים, תשכ"ג—1962.

מ. חוק חוקרים פרטיים ושירותי שמירה, תשכ"ט—1969 (קריאה ראשונה).

מא. חוק התיכנון והבנייה (תיקון מס' 2), תשכ"ט—1969 (קריאה ראשונה).

מב. הודעת ראש הממשלה על האסון במטוס "סְוויס־איר".

ב. הצעות לסדר־היום לישיבות מ"ג — מ"ה

44. א. רזיאל־נאור (גח"ל): דרכי פעולתה של הטלוויזיה.

45. נ. אליעד (המפלגה הליברלית העצמאית): דרכי פעולתה של הטלוויזיה.

46. י. רפאל (מפד"ל): דרכי פעולתה של הטלוויזיה.

47. א. אנקוריון (המערך, עבודה—מפ"ם): דרכי פעולתה של הטלוויזיה.

48. א. אבנרי (העולם הזה—כוח חדש): דרכי פעולתה של הטלוויזיה.

49. א. ורדיגר (פועלי אגודת ישראל): דרכי פעולתה של הטלוויזיה.

50. ש. תמיר (המרכז החפשי): דרכי פעולתה של הטלוויזיה.

ג. החלטה בדבר אישור הוראות המגדילות מכס או המטילות מכס

בהתאם לסעיף 2(א) לחוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), תש"ט—1949 [1], מחליטה הכנסת לאשר אותן הוראות בצו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת) (הוראת שעה מס' 172), תש"ל—1970 [2], שכתוצאה מהן מוגדל מכס או מוטל מכס על סחורה שהיתה פטורה ממנו.

ד. החלטה בדבר אישור הוראות המגדילות מכס או המטילות מכס

בהתאם לסעיף 2(א) לחוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), תש"ט—1949 [1], מחליטה הכנסת לאשר אותן הוראות בצו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת) (הוראת שעה מס' 174), תש"ל—1970 [3], שכתוצאה מהן מוגדל מכס או מוטל מכס על סחורה שהיתה פטורה ממנו.

ה. החלטה בדבר אישור הוראות המגדילות מכס או המטילות מכס

בהתאם לסעיף 2(א) לחוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), תש"ט—1949 [1], מחליטה הכנסת לאשר אותן הוראות בצו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת) (הוראת שעה מס' 183), תש"ל—1970 [4], שכתוצאה מהן מוגדל מכס או מוטל מכס על סחורה שהיתה פטורה ממנו.

ו. החלטה בדבר אישור הוראות המגדילות מכס או המטילות מכס

בהתאם לסעיף 2(א) לחוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), תש"ט—1949 [1], מחליטה הכנסת לאשר אותן הוראות בצו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת) (הוראת שעה מס' 188), תש"ל—1970 [5], שכתוצאה מהן מוגדל מכס או מוטל מכס על סחורה שהיתה פטורה ממנו.

ז. החלטות בדבר אישור הוראות המגדילות מכס או המטילות מכס

בהתאם לסעיף 2(א) לחוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), תש"ט—1949 [1], מחליטה הכנסת לאשר אותן הוראות בצו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת) (הוראת שעה מס' 159) (תיקון מס' 3), תש"ל—1970 [6], (הוראת שעה מס' 162) (תיקון מס' 2), תש"ל—1970 [6], ו־(הוראת שעה מס' 177), תש"ל—1970 [6], שכתוצאה מהן מוגדל מכס או מוטל מכס על סחורה שהיתה פטורה ממנו.

---

[1] ס"ח 19, תש"ט, עמ' 154; ס"ח 303, תש"ך, עמ' 18.
[2] ק"ת 2500, תש"ל, עמ' 682.
[3] ק"ת 2500, תש"ל, עמ' 684.
[4] ק"ת 2511, תש"ל, עמ' 927.
[5] ק"ת 2511, תש"ל, עמ' 934.
[6] ק"ת 2500, תש"ל, עמ' 687, 692, 693.

ח. החלטות בדבר אישור הוראות המגדילות מכס או המטילות מכס

בהתאם לסעיף 2(א) לחוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), תש"ט—1949 [1], מחליטה הכנסת לאשר אותן הוראות בצווי תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת) (תיקון הוראות שעה מס' 159—161), תש"ל—1970 [2], ו־(הוראת שעה מס' 181), תש"ל—1970 [2], שכתוצאה מהן מוגדל מכס או מוטל מכס על סחורה שהיתה פטורה ממנו.

ט. החלטה בדבר אישור הוראות המגדילות מכס או המטילות מכס

בהתאם לסעיף 2(א) לחוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), תש"ט—1949 [1], מחליטה הכנסת לאשר אותן הוראות בצו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת) (הוראת שעה מס' 182), תש"ל—1970 [3], שכתוצאה מהן מוגדל מכס או מוטל מכס על סחורה שהיתה פטורה ממנו.

י. החלטה בדבר אישור הוראות המגדילות מכס או המטילות מכס

בהתאם לסעיף 2(א) לחוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), תש"ט—1949 [1], מחליטה הכנסת לאשר אותן הוראות בצו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת) (הוראת שעה מס' 187), תש"ל—1970 [4], שכתוצאה מהן מוגדל מכס או מוטל מכס על סחורה שהיתה פטורה ממנו.

יא. החלטה בדבר אישור הוראות המגדילות מכס או המטילות מכס

בהתאם לסעיף 2(א) לחוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), תש"ט—1949 [1], מחליטה הכנסת לאשר אותן הוראות בצו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת) (הוראת שעה מס' 190), תש"ל—1970 [5], שכתוצאה מהן מוגדל מכס או מוטל מכס על סחורה שהיתה פטורה ממנו.

יב. החלטה בדבר אישור הוראות המגדילות מכס או המטילות מכס

בהתאם לסעיף 2(א) לחוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), תש"ט—1949 [1], מחליטה הכנסת לאשר אותן הוראות בצו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת) (הוראת שעה מס' 185), תש"ל—1970 [6], שכתוצאה מהן מוגדל מכס או מוטל מכס על סחורה שהיתה פטורה ממנו.

יג. החלטה בדבר אישור הוראות המגדילות מכס או המטילות מכס

בהתאם לסעיף 2(א) לחוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), תש"ט—1949 [1], מחליטה הכנסת לאשר אותן הוראות בצו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת) (הוראת שעה מס' 191), תש"ל—1970 [7], שכתוצאה מהן מוגדל מכס או מוטל מכס על סחורה שהיתה פטורה ממנו.

---

1) ס"ח 19, תש"ט, עמ' 154; ס"ח 303, תש"ך, עמ' 18.
2) ק"ת 2504, תש"ל, עמ' 861, 862.
3) ק"ת 2511, תש"ל, עמ' 926.
4) ק"ת 2511, תש"ל, עמ' 933.
5) ק"ת 2511, תש"ל, עמ' 935.
6) ק"ת 2511, תש"ל, עמ' 929.
7) ק"ת 2511, תש"ל, עמ' 936.

סיכום הישיבות

ישיבה מ"ג (י"ז באדר א' תש"ל — 23 בפברואר 1970)
היו"ר — ר. ברקת; ש. רוזן; מ. ביבי.

א. ראש־הממשלה ג. מאיר מסרה הודעה בדבר האסון במטוס "סוויסאייר". מסרו הודעות בשם סיעותי־הם: מ. פרוש, מ. כרמל, י. תמיר, י. רפאל, ג. האוזנר, א. הראל, א. חביבי, א. ורדיגר, ש. כהן, ש. תמיר, מ. סנה. הצעות סיכום הוגשו על־ידי: מ. ברעם בשם סיעות המערך (עבודה—מפ"ם), גח"ל, מפד"ל, אגודת ישראל, המפלגה הליברלית העצמאית, הרשימה הממלכתית, קידמה ופיתוח, פועלי אגודת ישראל, שיתוף ואחווה, סיעת העולם הזה—כוח חדש, המרכז החפשי, מק"י; א. חביבי בשם סיעת הרשימה הקומוניסטית החדשה.

הוחלט: לקבל את ההצעה שהוגשה על־ידי מ. ברעם.

ב. מזכיר הכנסת ח. ליאור הודיע על המסמכים שהונחו על שולחן הכנסת.

ג. שר־הבריאות ח. גבתי השיב על 10 שאילתות של חברי הכנסת: ש. י. גרוס, ש. רוזן, ע. פיינרמן, א. ורדיגר, מ. סנה, א. כץ.

שר־השיכון ז. שרף השיב על 11 שאילתות של חברי הכנסת: א. ורדיגר, ש. פרידמן, א. כץ, ש. רוזן, ש. ארבלי־אלמוזלינו, י. גולן, א. שוסטק.

ד. בהמשך הדיון על חוק התקציב לשנת 1970/71, תש"ל—1970, קריאה ראשונה, השתתפו: ש. לורנץ, י. קרגמן, י. בדר, ש. רוזן.

ה. שר־המסחר־והתעשיה י. ספיר הביא לקריאה ראשונה חוק להארכת תקפן של תקנות־שעת־חירום (תשלומי חובה), תש"ל—1970.

הוחלט: להעביר את החוק לוועדת הכספים.

ישיבה מ"ד (י"ח באדר א' תש"ל — 24 בפברואר 1970)
היו"ר — ט. סנהדראי; מ. ביבי.

א. ראש־הממשלה ג. מאיר השיבה על 22 שאילתות של חברי הכנסת: א. אבנרי, ש. כהן, י. תמיר, ש. ארבלי־אלמוזלינו, ג. יעקבי, א. כץ, ג. האוזנר, א. ורדיגר, מ. סנה, י. נחושתן.

שר־הדואר א. רימלט השיב על 11 שאילתות של חברי הכנסת: א. ורדיגר, ח. קורפו, י. ה. קלינגהופר, ש. ארבלי־אלמוזלינו, ש. לורנץ, נ. אליעד, מ. פרוש.

ב. בהמשך הדיון על חוק התקציב לשנת 1970/71, תש"ל—1970, קריאה ראשונה, השתתפו: מ. חוגי, ג. יעקבי, י. גולן, י. הורביץ, מ. כרמל, מ. וילנר.

ג. מ. עופר (בשם ועדת הכספים) הביא החלטות בדבר אישור הוראות בצווי תעריף המכס והפטור (תיקון התוספות) (הוראות שעה מס' 172, 174, 183, 188), תש"ל—1970; (הוראת שעה מס' 159) (תיקון מס' 3); (הוראת שעה מס' 162) (תיקון מס' 2); (תיקון הוראות שעה מס' 159—161), 177, 181, 182, 187, 190, 185, 191), תש"ל—1970.

הוחלט: לקבל את ההחלטות.

ד. סגן שר האוצר צ. דינשטיין הביא לקריאה ראשונה חוק מילווה קליטה וחסכון חובה (הארכה), תשכ"ד—1964 (תיקון מס' 2), תש"ל—1970; וחוק מילווה קליטה וחסכון חובה (הארכה), תשכ"ו—1966 (תיקון), תש"ל—1970. בוויכוח השתתפו: י. בדר, י. הדרי, ת. טובי, ש. כהן, י. קרגמן.

סגן שר האוצר השיב למתווכחים.

הוחלט: להעביר את שני החוקים לוועדת הכספים.

ה. סגן שר האוצר צ. דינשטיין הביא לקריאה ראשונה חוק בול בטחון (תיקון מס' 3), תש"ל—1970; וחוק בול בטחון (תיקון והארכת תקופת ההיטל) (תיקון מס' 8), תש"ל—1970. בוויכוח השתתפו: ח. קורפו, י. בדר, י. נחושתן, י. קרגמן. שר האוצר השיב למתווכחים.

הוחלט: להעביר את שני החוקים לוועדת הכספים.

ישיבה מ"ה (י"ט באדר א' תש"ל — 25 בפברואר 1970)
היו"ר — י. נבון.

א. מזכיר הכנסת ח. ליאור הודיע על המסמכים שהונחו על שולחן הכנסת.

ב. סגן שר הפנים י. גולדשמידט השיב על 9 שאילתות של חברי הכנסת: ש. לורנץ, י. גולן, ש. כהן, י. תמיר, ד. י. לוי, א. ורדיגר, א. שוסטק.

ג. א. רזיאל־נאור, נ. אליעד, י. רפאל, א. אנקוריון, א. אבנרי, א. ורדיגר, ש. תמיר, הגישו הצעות (נפ־רדות) לסדר־היום בדבר דרכי פעולתה של הטל־וויזיה. ראש הממשלה ג. מאיר השיבה להצעות.

הוחלט: לקיים דיון על העניין במליאת הכנסת.

ש. לורנץ מסר הודעה בדבר הימנעות סיעתו מהצבעה.